Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ✦ 22 июль 1973 йил, якшанба ✦ № 171 (15.645). ✦ Баҳоси 2 тийин.

КПСС XXIV СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИ АМАЛДА

ШОЛИ ЕТИШТИРИШНИ КЎПАЙТИРАМИЗ

108 МИНГ ТОННА ДУРДОНА УЧУН

Ўзбекистон партия ва ҳукуматининг ғамхўрликлари туфайли Амударёнинг қуйи оқимида кўплаб йирик шоликорлик хўжаликлари бунёд этилмоқда. Асрлар бўйи балчиқзор бўлиб ётган катта майдонлар шолизорларга айлантирилиб, юқори ҳосил етиштирилмоқда. Автоном республикамиз шоликорлари ўтган йили 87 минг тонна шоли тайёрлаб, шундан 74 минг тоннасини давлат тайёрлов ташкилотларига етказиб бердилар, зиммага олган социалистик мажбуриятини шараф билан адо этдилар.

Тўққизинчи беш йилликнинг ҳал қилувчи учинчи босқичи — 1973 йилда шоликорларимиз олдида янада улкан вазифалар турибди. Бу йил она-Ватанга 108 минг тонна қорақалпоқ шолиси етказиб бермоғимиз керак.

Совхозимиз Автоном республиканинг йирик шоликор хўжаликларидан биридир. Тўққизинчи беш йилликнинг ўтган икки йилида планда кўзда тутилган 16 ярим минг тонна ўрнига 18 минг 400 тонна шоли тайёрлаб, Автоном республиканинг ғалабасига муносиб ҳисса қўшдик.

Шоли етиштиришни кўпайтиришда ҳали катта имкониятларимиз бор. Улардан тўла фойдаланиб, бу йил планда кўзда тутилган 12.480 тонна ўрнига 14.680 тонна шоли тайёрлашга азму қарор қилдик. Бундай юксак мажбурият олишимизнинг боиси бор. Шоли майдонини янги ер ўзлаштириш ҳисобига 800 гектар кенгайтирдик, ҳосилдорликни гектар бошига 35 центнердан 40 центнерга кўтарамиз.

Шоликорликда агротехника қоидаларини ўз вақтида амалга ошириш катта аҳамиятга эгадир. Шоли-сувхўр экин, белгиланган фурсатда суғорилса, кутилганча ҳосил беради, сувдан қолдирилса ҳосил чўғига зиён етади. Шуни ҳисобга олиб, шолипояларга сув таращни ғоят тадбиркорлик билан ўтказяпмиз, ҳар 18-22 кунда шолипоялар сувини алмаштириб турибмиз.

Пахтачиликда бўлгани каби шоликорликда ҳам ҳосил тақдири кўп жиҳатдан сувчиларнинг оқилона иш тутишига боғлиқдир. Сувчиларимизга кунлик норма белгилаганмиз, унинг ижроси текшириб борилялти, ишда сифатга алоҳида аҳамият берилялти. Тўрабой Аметов, Ғойиб Ҳақсимуродов, Тайлан Сафаров, Дарибой Жумамуродов, Емберган Тажимов каби тажрибали сувчиларимиз экинни қондириб суғориб, ўзлари хизмат қилаётган шоликорлик бригадаларида ҳосилдорликни гектар бошига 75-80 центнерга етказишга ҳисса қўшмоқдалар.

Кейинги ҳафталарда ҳаво жуда исиб кетди, шолипояларнинг суви буғланиб кетяпти. Шуни ҳисобга олиб, суғориш оралиғини қисқартирдик, сувчилар сонини эса қарийб 100 кишига кўпайтирдик. Ленин ордени кавалери Тангирберган Ўрозбоев, Қорақалпоғистон АССР Олий Совети депутати Наби Жайиқбоевлар бошчилик қилаётган бригадаларнинг шолипояларидан 60-70 центнердан хирмон кўтариш кўзда тутилмоқда.

Шоликорликда ўғитлардан оқилона фойдаланиш ҳам муҳим аҳамиятга эга. Усимлик қийғос гуллаб бошоқлаётганда белгиланган ўғит нормаси берилса, ҳосил кутилгандан зиёд бўлади, сорти яхшиланади, энг муҳими — эрта пишади. Усимликка йиллик ўғит нормасини бериб бўлдик. Бироқ бу билан кутилган натижага эриша олмадик. Шу сабабли ҳар гектар ер ҳисобига 650-700 килограмм қўшимча сульфат аммоний солдик. Натижада ўсимликнинг ривожланиши яхшиланди, қийғос ҳосил тўплаяпти. Анчагина майдонлардаги ўсимликнинг ривожи ҳамон талабга жавоб бермайди. Ўшандай пайкалларга тупроқ тузилиши, сизот сувнинг жойланишини ҳисобга олган ҳолда июль ойининг охиригача яна бир марта ўғит берамиз.

Шоликорлик соҳасидаги ишларни комплекс механизациялаш диққат марказимизда бўлмоқда. Хўжалигимиз бўйича 85-90 процент майдондаги шолини десикация қиламиз. Натижада шоли ўриш ва дон янчишни комбайнлар воситасида ўтказишга мустаҳкам замин яратамиз.

Қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши курашни бутун чоралар билан кучайтирмоқдамиз. Зараркунандаларнинг уяси аниқланган жойларда заҳарли химикатлардан эҳтиёткорлик билан фойдаланмоқдамиз. Шолипояларнинг атрофидаги бегона ўтларни ўриб олиб, чорва моллар қишлайдиган жойларга ғарамлаб қўйяпмиз. Бу билан, аввало, зараркунандалар камайтирилса, қолаверса, озуқа базаси мустаҳкамланади.

Шоли ўрим-йиғимига тайёргарлик ишларини кучайтириб юбордик. Ҳозирдаёқ 75 комбайндан 32 таси ремонтдан чиқарилди. Устахоналарда ремонтчилар жадал иш олиб бормоқдалар, тез кунда ҳамма комбайнлар мавсумга шайлаб қўйилади. Шунингдек, 20 та жаткадан 12 таси тахт қилинди. Тележкалар, юк машиналари ремонти жадаллаштирилмоқда. Шоли ўримини ташкилий жиҳатдан пухта тараддуд билан кутиб оламиз.

Совхозимиз бошқа хўжаликлар учун навли уруғлик шоли етказиб беради. Бу йил камида 2000-2500 тонна районлаштирилган уруғлик тайёрлаймиз. Уруғлик учун ажратилган пайкаллардаги шоли ўсимлиги айниқса меҳр билан парвариш қилиняпти, бегона ўтлар бутунлай тугатилди.

Автоном республикамизда районимиз, қолаверса, совхозимиз шоликорлари астойдил меҳнат қилиб, бу йил 108 минг тонналик шоли хирмони бунёдга келтирадилар.

Ў. ҚУРБОННИЁЗОВ,
Қўнғирот районидаги Чапаев номли шоликорлик совхозининг директори.

Б. УБНИЁЗОВ,
шоликорлик бригадасининг бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

БОБОДЕҲҚОН РЕЖАЛАРИ

ПУЛАТ ОТА ОРИПОВ ЗВЕНОСИДАН РЕПОРТАЖ

Тошбулоқ қишлоғини 100 центнерчилар макони дейишади. Бу бежиз эмас, албатта. Бир кезларда бободеҳқон Иброҳим Раҳматов гектаридан юз центнердан «оқ олтин» хирмони кўтариб республикамизга довруғ солган эди. Унинг издошлари — укаси Йўлчи Раҳматов, Нурмуҳаммад Мадалиев, Абдухалил Шарипов, Ўригбой Баратовлар ҳам ҳосилдорликда устозидан қолишмади. Шундай қилиб, Тошбулоқ қишлоғи юқори ҳосил усталарининг макони сифатида республикамизга танилди.

Суратдаги нуроний бобога кўз ташланг. Бу киши ҳам шу маскандан. Касби пахтакор, юқори ҳосил устаси. Бобо ҳам бир кезларда звенога бошчилик қилиб, ҳосилдорликни юз центнерга етказган, ҳатто ундан оширган. У кезларда асосий иш қуроли қўш ҳўкиз, омоч-бўйинтуруқдан иборат эди.

Бобонинг исми Пўлат, фамилияси Орипов. Одамлар уни кўпроқ «Пўлат пахтакор» деб аташади. Бунинг ҳам боиси бор. 84 ёшга кирган бобо 75 йиллик умрини пахтачиликка бахш этди. Пахта туфайли эл-юртга танилди, иззат-икром кўрди. Шундан кейин дам олиш учун пенсияга чиқди. Лекин меҳнатга ўрганган бобо уйида ўтира олмади, колхоз правлениесига бориб, звено бошлиғи бўлиб ишлаш хоҳишини билдирди. Хўжалик раҳбарлари бобога мазза қилиб ҳордиқ чиқаришни маслаҳат беришди. У кўнмади. Шундан кейин бобонинг оила аъзоларидан иборат звено тузилиб, 8 гектар пахта майдони ажратиб берилди.

Қари билганни пари билмайди дейдилар. Суяги деҳқончиликда қотган бобо яна майдонга кирди, аммо унинг куч-ғайрати ёшлардан қолишмас эди. Қўш ҳўкиз ўрнига зўр қувватга эга бўлган трактор, омоч-бўйинтуруқ ўрнига турли механизмлар беришди, дала шийпони ёнига минерал ўғитлар келтириб қўйишди. Звено аъзолари — бобонинг қизлари Хадичахон ва Пошшахон, укалари Умарбой ва Сайидаҳмад акалар астойдил ишга киришди. Бобо иш бошида бўлди. Чигит энг яхши агротехника муддатида экилди, ниҳоллар бир текисда ундириб олинди.

— Ишимиз чакки эмас, — пахтазорга мамнун боқиб гап қотди звено бошлиғи, — кўчатлар бут, лекин ожиз, уларни парваришлаш, очиқтирмай ўғит, чанқатмай сув бериш керак. Қатор оралиғи нечоғли юмшоқ бўлса, ғўзалар шунча серавж бўлиб ўсади. Бу культивацияни кучайтиринг дегани.

Шундай қилинди ва қилиняпти. Яқинда бобо звеносига қарашли пахта далаларида бўлдик. Ғўзалар барқ уриб ўсяпти, ғуж-ғуж шона, тўп-тўп гул, шода-шода кўсак. Универсал қатор оралиғини юмшатяпти, айни кезда тупроқ қатламига ўғит солиб, суғоришга эгат олиб кетяпти. Бир туп гиёҳ — бегона ўт чалинмайди, кўзга. Бобо билан суҳбатлашдик.

— Саратон ҳосил тақдирини ҳал қилади, — деди у кўзларини яшнаб турган ғўзаларга тикиб, — яна эллик-эллик беш кун пешана тери тўккан деҳқонлар кузда катта хирмон кўтаради. Шоналарни тезда гулларга, гулларни кўсакларга айлантириш керак, кўсаклар барвақт етилтириб олингандагина пахтаси тарози босади. Бунинг шарти бор: ғўзаларни сувдан қолдирмаслик керак, акс ҳолда ўсмай қўяди, танаси нимжон бўлиб қолади, ҳосил ёнига ҳосил қўшиш у ёқда турсин, бор ҳосил нишоналарини тўкиб юборади. Бунга йўл қўймаслик учун тажрибали деҳқонларни сувчиликка қўйиш керак. Звеномизда ўзим сувчилик қиляпман, кунига бир ярим гектар ернинг ғўзасини оби ҳаётга қондиряпман. Ғўзаларни кеча-кундуз бир меъёрда суғориш керак. Биласизми, ўсимлик тунда кундузгига қараганда сувни қониб ичади. Сувни жилдиратиб оқизган маъқул, шунда марзага нам тегиб, яхши қонади.

Бобо беш-олти туп ғўзаларни ёнига эгиб, ҳосил шохларидаги шоналар, гуллар, тугунчалар, кўсакларни кўрсатди, ҳар кўсакларки, кўрсангиз кўзингиз қувнайди, ижодкорига балли дейсиз. Бобо сўзини давом эттирди.

— Икки сув билан шунча ҳосил нишоналари тўпланди. Июль ойида яна икки марта суғорсак, шохларни ерга тегизиб қўяди. Кузда тарози босадиган пахта шу.

Звено аъзолари июль ойининг қолган кунларида ҳамма майдонларда икки марта комплекс парвариш ўтказишга аҳд қилиб, пешана тери тўкмоқдалар. Бобо озуқа ҳақида гап қотди.

— Мен азот, фосфорнинг ролини камситмоқчи эмасман, — деди у, — улар мўъжизалигича, ҳосилга ташланган хамиртуришлигича қолади. Лекин вақтида ерга солинсагина фойда беради. 20 июлдан кейин ғўзаларга берилган азот ва фосфордан гўнг яхши наф келтиради. Ерни чиритилган гўнг билан гўнглаб, кетидан сув қўйинг-а, ғўзалар кунда бир яшнаб, бўйига бўй, ҳосилига ҳосил қўшади. Биз йиллик минерал ўғит нормасини бериб бўлдик, энди гектарига 8—10 тоннадан чиритилган гўнг соламиз, кетидан сув билан «шарбат» берамиз.

Бобо баҳор бир оз инжиқ келганидан нолиди. Лекин деҳқонларнинг қўлида ўртадаги узилишни тугатиш учун кучли қуроллар борлигини айтди. Пахтакор деҳқонлар астойдил ҳаракат қилса, одамлар ўзини соя-салқинга урмаса, қудратли машиналар қувватидан тўла фойдаланса, ҳар бир звено, бригада, бўлим, колхоз, совхоз ва районда давлат планигина эмас, балки зиммага олинган социалистик мажбуриятларни ҳам бажаришга етадиган пахта етиштириш мумкинлигини айтди.

— 1973 йил — пахта йили келди, — деди Пўлат ота Орипов камол ишонч билан, — бу йил плани ва мажбуриятини бажармайдиган бирорта хўжалик қолмайди.

— Сизнинг звеноигиз гектаридан қанчадан пахта беради? — сўрадик, furbobodan.

— Бу йилча 50 центнердан! Саломат бўлсак, келаси йил яна ҳам улканроқ марраларни эгаллаймиз.

Пўлат ота Орипов бошлаган ватанпарварлик ташаббус у хизмат қилаётган Аббос Султонов бошлиқ бригадада, қолаверса, Иброҳим Раҳматов номли колхозда ҳам кенг қулоч ёймоқда. Бригада бўйича гектаридан олинадиган ҳосилни кескин ошириш, колхоз бўйича эса ҳосилдорликни аввалги мажбуриятдаги 40 центнер ўрнига 45 центнерга етказишга азму қарор қилинди.

И. НАРЗУЛЛАЕВ,
Наманган райони.

Суратда колхознинг 50 центнерчи звено бошлиғи 84 ёшли пахтакор Пўлат ота Ориповни барқ уриб ўсаётган серҳосилли ғўза қатор ораларида кўриб турибсиз.

З. Мартинова чизган расм.

Сирдарё область Оқолтин районидаги Усмон Юсупов номли совхознинг 5-бўлими пахтакорлари 685 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 30 центнердан «оқ олтин» кўтаришга аҳд қилишган. Ҳозир пахта далаларида 28 сувчи тунни кунга улаб меҳнат қилаётир. Республикада биринчилар қатори чеканкани бошлаб юборган бўлим далаларидаги ғўзаларда 4-5 тадан тўлиқ кўсак бор. Суратда: совхоз директори Бозор Маманов ва совхознинг 5-бўлими бошлиғи Абулқосим Собировлар чеканка қилинаётган ғўзаларни кўздан кечирмоқдалар.

А. Тўраев фотоси.

КПСС ДЕЛЕГАЦИЯСИ ҚАЙТИБ КЕЛДИ

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов бошчилигидаги КПСС делегацияси Ироқ республикасига қилган сафаридан 20 июлда Москвага қайтиб келди. Делегация Ироқ республикасининг миллий байрами муносабати билан ўтказилган тантаналарда қатнашмоқ учун Араб социалистик Уйғониш партияси раҳбарлигининг таклифига биноан Ироққа борган эди.

Делегация составида КПСС Марказий Комитети аъзолигига кандидат, КПСС Курган область комитетининг биринчи секретари Ф. К. Князев ва Куйбишев область партия комитетининг секретари А. И. Калинин бор эди.

Внуково аэродромида делегацияни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитетининг секретари Б. Н. Пономарев, КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари В. Н. Новиков, КПСС Москва область комитетининг секретари Е. И. Сизенко, СССР ташқи ишлар министрининг ўринбосари И. Н. Земсков ва бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

Кутиб олувчилар орасида Ироқ республикасининг СССРдаги элчиси Солиҳ Маҳди Амаш ҳам бор эди.

ТАНТАНАЛАРДА ҚАТНАШИШ УЧУН

ГАВАНА, 20 июль. (ТАСС). Куба Компартияси Марказий Комитети ва революцион ҳукуматининг таклифига биноан КПСС Марказий Комитети секретари В. И. Долгих бошчилигидаги Совет партия-ҳукумат делегацияси Москвадан бу ерга келди. Делегация Куба республикасининг революцион байрами —Монкада казармасига штурм қилинган куннинг 20 йиллиги тантаналарида қатнашади.

Гавана аэропортида делегацияни Куба Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари, революцион ҳукумат бош министрининг биринчи ўринбосари Рауль Кастро, Куба Компартияси Марказий Комитети секретариатининг аъзоси, бош министр ўринбосари Карлос Рафаэль Родригес ва бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

ДЎСТОНА СУҲБАТ

Миср Араб Республикаси Араб Социалистик Иттифоқи партияси делегацияси Ўзбекистонда меҳмон бўлиб турибди. Делегацияга Араб Социалистик Иттифоқи партияси Марказий Комитетининг аъзоси, Халқ Мажлисининг депутати, Қишлоқ хўжалик кооперативлари марказий иттифоқининг раиси, Миср Араб Республикаси Халқ Мажлиси ҳузуридаги Қишлоқ хўжалигини ривожлантириш комитетининг раиси Аҳмад Муҳаммад Иброҳим Юнус бошчилик қилмоқда.

Мисрлик меҳмонларни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари И. Р. Қурбонов 21 июлда қабул қилди. И. Р. Қурбонов дўстона суҳбат чоғида республика меҳнаткашлари хўжалик ва маданий қурилиш соҳасида эришган ютуқлар тўғрисида, Ўзбекистон партия ташкилоти фаолияти ҳақида гапириб берди. Қишлоқ хўжалигига партия раҳбарлиги тажрибаси, ирригация, пахтачиликни ривожлантиришда республика эришган муваффақиятлар делегация аъзоларини айниқса қизиқтирди. (ЎзТАГ).

Л. И. БРЕЖНЕВНИНГ ГФРГА ҚИЛГАН ВИЗИТИ ТЎҒРИСИДАГИ МАТЕРИАЛЛАР ТЎПЛАМИ

«Ўзбекистон» нашриёти КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси Л. И. Брежневнинг 1973 йил 18-22 майда Германия Федератив Республикасига қилган сафари тўғрисида «Леонид Ильич Брежневнинг Германия Федератив Республикасига визити» материаллар тўпламини босиб чиқарди.

Тўплам ўзбек тилида нашр этилди. (ЎзТАГ).

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг ҚОНУНИ
ДАВЛАТ НОТАРИАТИ ТЎҒРИСИДА

I БУЛИМ

УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

1-модда. **Давлат нотариатининг вазифалари.**

Давлат нотариатининг вазифалари социалистик мулкни, гражданларнинг, давлат муассасалари, корхоналар ва ташкилотларнинг, колхозларнинг ҳамда бошқа кооператив ва жамоат ташкилотларининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини қўриқлашдан, социалистик қонунчиликни ва ҳуқуқий тартиботни мустаҳкамлашдан, шартномалар ва бошқа битимларни тўғри ва ўз вақтида гувоҳлантириш, ворислик ҳуқуқларини расмийлаштириш, ижро хатларини ёзиш ва бошқа нотариал ҳаракатларни қилиш йўли билан ҳуқуқ бузилишининг олдини олишдан иборат.

2-модда. **Давлат нотариати тўғрисидаги ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг қонунлари.**

Давлат нотариати тўғрисидаги ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг қонунлари ушбу қонундан ва шу қонунга биноан ССР Иттифоқи чиқарадиган бошқа қонун ҳужжатларидан, иттифоқдош республикаларнинг давлат нотариати тўғрисидаги қонунлари ва бошқа қонун ҳужжатларидан иборат.

3-модда. **Нотариал ҳаракатларни бажарувчи органлар ва мансабдор шахслар.**

СССРда нотариал ҳаракатларни бажариш учун давлат нотариал контоpалари ташкил этилади.

Иттифоқдош, автоном республика пойтахтида, ўлка, область марказида давлат нотариал конторалаpидан бири ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг қонунларига биноан энг мураккаб нотариал ҳаракатларни амалга ошириш ва бошқа вазифаларни бажариш учун биринчи давлат нотариал конторaси тариқасида таъсис этилади.

Иттифоқдош, автоном республика пойтахтида, ўлка, область марказида битта давлат нотариал конторaси таъсис этилган тақдирда, шу контора биринчи давлат нотариал конторaси деб ҳисобланади.

Давлат нотариал конторалaридаги нотариал ҳаракатларни давлат нотариуслари (старший давлат нотариуслари, старший давлат нотариусларининг ўринбосарлари, давлат нотариуслари) амалга оширадилар.

Давлат нотариал конторалари бўлмаган аҳоли пунктларида ушбу қонунда ва иттифоқдош республикаларнинг қонунларида кўзда тутилган нотариал ҳаракатларни меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ Советларининг ижроия комитетлари амалга оширадилар. Маҳаллий шароитларни ҳисобга олиб, иттифоқдош республикаларнинг қонунларида нотариал ҳаракатларни амалга ошириш меҳнаткашлар депутатлари район Советларининг ижроия комитетлари зиммасига юклаб қўйилиши ҳам мумкин.

Меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ Советлари ижроия комитетларининг нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи мансабдор шахслари рўйхати иттифоқдош республикаларнинг қонунлари билан белгиланади.

Чет элларда нотариал ҳаракатларни амалга ошириш ССР Иттифоқининг консуллик муассасалари зиммасига юклатилади. Нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи консуллик мансабдор шахслари рўйхати ССР Иттифоқининг консуллик устави билан белгиланади.

Нотариал тасдиқланган ҳужжатлар кучига эга бўлган васиятномалар ва ваколатномаларни ушбу қонуннинг 13-моддасида кўрсатилган мансабдор шахслар ҳам тасдиқлашлари мумкин.

4-модда. **Давлат нотариатига раҳбарлик қилиш.**

Давлат нотариатига СССР Министрлар Совети, иттифоқдош, автоном республикаларнинг Министрлар Советлари, меҳнаткашлар депутатлари ўлка, область, округ, район, шаҳар Советларининг ижроия комитетлари, СССР Юстиция министрлиги, иттифоқдош ва автоном республикаларнинг Юстиция министрликлари, шунингдек бошқа давлат органлари ССР Иттифоқи, иттифоқдош ва автоном республикаларнинг қонунларига мувофиқ равишда раҳбарлик қиладилар.

5-модда. **Давлат нотариуси лавозимига тайинлаш ва бу лавозимдан озод қилиш.**

Давлат нотариуслари лавозимларига олий юридик маълумотли бўлган СССР гражданлари тайинланадилар. Иттифоқдош республикаларнинг қонунларида кўзда тутилган айрим ҳолларда давлат нотариуслари лавозимларига олий юридик маълумоти бўлмаган кишилар ҳам тайинланиши мумкин.

Давлат нотариуси лавозимига тайинлаш ва бу лавозимлардан озод қилиш тартиби ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг қонунларида белгиланади.

Давлат нотариуслари бошқа муассасалар, ташкилотлар ва корхоналарда хизмат қилишлари мумкин эмас. Ўқитувчилик ёки илмий иш билан шуғулланувчи давлат нотариуслари учун истисно бўлиши мумкин.

6-модда. **Амалдаги қонунлар асосида нотариал ҳаракатларни бажариш.**

Давлат нотариуслари ва нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи бошқа мансабдор шахслар ўз фаолиятларида СССР, иттифоқдош ва автоном республикаларнинг қонунларига, СССР Олий Совети Президиумининг, иттифоқдош ва автоном республикалар Олий Советлари Президиумларининг фармонларига, СССР Министрлар Советининг, иттифоқдош ва автоном республикалар Министрлар Советларининг қарорлари ва фармойишларига, СССР Юстиция министрлигининг, иттифоқдош ва автоном республикалар юстиция министрликларининг буйруқлари ва инструкцияларига, шунингдек давлат ҳокимиятининг бошқа органлари ва давлат бошқарув органлари ўз компетенцияси доирасида чиқарадиган бошқа ҳужжатларга амал қиладилар.

7-модда. **Бажарилаётган нотариал ҳаракатларнинг сир сақланиши.**

Давлат нотариуслари ва нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи бошқа мансабдор шахслар бажарилаётган нотариал ҳаракатларни сир сақлашга мажбурдирлар.

Бажарилаётган нотариал ҳаракатлар тўғрисидаги справкалар ва

(Давоми иккинчи бетда).

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ VI СЕССИЯСИ

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг ҚОНУНИ

ДАВЛАТ НОТАРИАТИ ТЎҒРИСИДА

(Боши биринчи бетда).

ҳужжатлар ана шу нотариал ҳаракатларни амалга ошириш тўғрисида топшириқ берган ёки шу ҳаракатларга даҳлдор бўлган гражданларга, давлат муассасаларига, корхоналар ва ташкилотларга, колхозларга ҳамда бошқа кооператив ва жамоат ташкилотларигагина бериладн.

Бажарилган нотариал ҳаракатлар тўғрисидаги справкалар ва ҳужжатлар суд, прокуратура, тергов ва қидирув органларининг талабига биноан уларда бўлган жиноий ёки гражданлик ишлари муносабати билан берилади.

Васиятномалар тўғрисидаги справкалар васият қилувчининг вафотидан кейингина берилади.

Нотариал ҳаракатларни сир тутиш тўғрисидаги қоида ўз хизмат бурчларини бажаришлари муносабати билан амалга оширилган нотариал ҳаракатлардан хабардор бўлган кишиларга ҳам татбиқ этилади.

Ушбу модданинг биринчи ва бешинчи қисмларида кўрсатилган ҳамда оширилаётган нотариал ҳаракатларни сир тутиш қоидасини бузишда айбдор бўлган кишилар ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг қонунларида белгиланган тартибда жавобгар бўладилар.

8-модда. **Гражданлар, муассасалар, корхоналар ва ташкилотларнинг ўз ҳуқуқларини амалга оширишда ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишда уларга кўмаклашиш.**

Давлат нотариуслари ва нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи бошқа мансабдор шахслар гражданлар, давлат муассасалари, корхоналар ва ташкилотларнинг, колхозларнинг ҳамда бошқа кооператив ва жамоат ташкилотларининг ўз ҳуқуқларини амалга оширишда ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишда уларга кўмаклашишга, ҳуқуқлар ва вазифаларни тушунтириб беришга, амалга оширилаётган нотариал ҳаракатларнинг оқибатлари тўғрисида огоҳлантиришга, шу тариқа юридик жиҳатдан хабардор бўлмаганлик ва бошқа шу сингари ҳолатлар уларнинг зарарига ишлатилишига йўл қўймасликка мажбурдирлар.

Зарур ҳолларда давлат нотариуслари ва нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи бошқа мансабдор шахслар нотариал ҳаракатларни амалга оширишни сўраб мурожаат қилган гражданлар, давлат муассасалари, корхоналар ва ташкилотларнинг, колхозларнинг ҳамда бошқа кооператив ва жамоат ташкилотларининг мурожаатига биноан битим ва ариза лойиҳаларини тузишлари, ҳужжатларнинг нусхаларини ва улардан кўчирмаларни тайёрлашлари, шунингдек нотариал ҳаракатларни амалга ошириш масалаларини тушунтириб беришлари лозим.

9-модда. **Нотариал ишлари олиб бориладиган тил.**

Давлат нотариал конторапарида ва меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ Советларининг ижроия комитетларида нотариал ишлари амалдаги қонунларга биноан иттифоқдош, автоном республикада, автоном областда, миллий округда суд ишлари қайси тилда олиб борилса, шу тилда юритилади.

ССР Иттифоқининг консуллик муассасаларида нотариал ишлар ССР Иттифоқининг консуллик муассасаларидаги ишлар қайси тилда олиб борилса, шу тилда юритилади.

Нотариал ҳаракатни амалга оширишни сўраб мурожаат қилган шахс иш юритиладиган тилни билмаган тақдирда, расмийлаштириладиган ҳужжатларнинг текстларини унга давлат нотариуси ёки нотариал ҳаракатни амалга оширувчи бошқа мансабдор шахс ёхуд давлат нотариуси ёки нотариал ҳаракатни амалга оширувчи мансабдор шахс билган таржимон таржима қилиб бериши керак.

II БЎЛИМ

ДАВЛАТ НОТАРИАЛ КОНТОРАЛАРИ ВА БОШҚА ОРГАНЛАРИ АМАЛГА ОШИРАДИГАН НОТАРИАЛ ҲАРАКАТЛАР

10-модда. **Давлат нотариал конторалари амалга оширадиган нотариал ҳаракатлар.**

Давлат нотариал конторалари қуйидаги нотариал ҳаракатларни бажарадилар:

1) битимларни (шартномалар, васиятномалар, ваколатномалар ва шу кабиларни) тасдиқлайдилар;

2) мерос қолган мулкни сақлаш чораларини кўрадилар;

3) ворислик ҳуқуқи тўғрисида гувоҳномалар берадилар;

4) эр-хотин ўртасидаги умумий мулкнинг ҳиссасига эгалик ҳуқуқи тўғрисида гувоҳнома берадилар;

5) турар-жой биноларининг тасарруфдан чиқарилишини тақиқлайдилар;

6) ҳужжатлардан кўтарилган копиялар ва улардан олинган кўчирмаларнинг аслига тўғрилигини тасдиқлаб берадилар;

7) ҳужжатлардаги имзоларнинг ҳақиқийлигини тасдиқлаб берадилар;

8) ҳужжатларнинг бир тилдан бошқа тилга таржимаси тўғрилигини тасдиқлаб берадилар;

9) гражданининг ҳаёт эканлиги фактини тасдиқлайдилар;

10) гражданининг муайян жойда турганлиги фактини тасдиқлайдилар;

11) фотосуратда расми тасвирланган шахс шу гражданининг айни ўзи эканлигини тасдиқлайдилар;

12) ҳужжатларнинг тақдим этилган вақтини тасдиқлайдилар;

13) гражданларнинг, давлат муассасалари, корхоналар ва ташкилотларнинг, колхозларнинг ҳамда бошқа кооператив ва жамоат ташкилотларининг аризаларини бошқа гражданларга, давлат муассасаларига, корхоналар ва ташкилотларга, колхозларга ҳамда бошқа кооператив ва жамоат ташкилотларига топширадилар;

14) пул суммаларини ва қимматли қоғозларни депозитга қабул қиладилар;

15) ижро хатларини ёзиб берадилар;

16) векселларни протест қиладилар,

17) чекларни тўлаш учун тақдим этадилар ва чекларнинг пули тўланмаганлигини тасдиқлайдилар;

18) ҳужжатларни сақлаш учун қабул қиладилар;

19) денгиз протестларини бажарадилар.

ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг қонунлари билан давлат нотариал конторалари зиммасига бошқа нотариал ҳаракатларни амалга ошириш вазифаси ҳам юкланиши мумкин.

11-модда. **Меҳнаткашлар депутатлари Советлари ижроия комитетлари амалга оширадиган нотариал ҳаракатлар.**

Давлат нотариал конторалари мавжуд бўлмаган аҳоли пунктларида меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ Советларининг ижроия комитетлари қуйидаги нотариал ҳаракатларни амалга оширадилар:

1) васиятномаларни гувоҳлантирадилар;

2) бошқа битимларни (шартномалар, ваколатномалар ва ҳоказоларни) тасдиқлайдилар. Якка тартибда турар-жой бинолари қуриш учун ер участкаларини муддатсиз фойдаланиш учун бериб қўйиш тўғрисидаги шартномалар ҳамда чет элдаги мулкларга тааллуқли битимлар ёки чет элда амалга оширилиши лозим бўлган ҳуқуқлар бундан мустаснодир;

3) мерос қолган мулкни сақлаш чораларини кўрадилар;

4) ҳужжатлардан кўтарилган копиялар ва улардан олинган кўчирмаларнинг аслига тўғрилигини тасдиқлаб берадилар;

5) ҳужжатлардаги имзоларнинг ҳақиқийлигини тасдиқлаб берадилар;

6) гражданларнинг, давлат муассасалари, корхоналар ва ташкилотларнинг, колхозларнинг ҳамда бошқа кооператив ва жамоат ташкилотларининг аризаларини бошқа гражданларга, давлат муассасаларига, корхоналар ва ташкилотларга, колхозларга ҳамда бошқа кооператив ва жамоат ташкилотларига топширадилар.

Иттифоқдош республикаларнинг қонуни билан меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ Советлари ижроия комитетлари зиммасига ушбу қонуннинг 10 моддаси 5, 9, 10, 12, 15, 18 ва 19-бандларида кўзда тутилган нотариал ҳаракатларни амалга ошириш вазифаси юкланиши мумкин. Зарур ҳолларда иттифоқдош республикаларнинг қонунлари билан меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ Советлари ижроия комитетлари зиммасига ушбу қонуннинг 10-моддасида кўзда тутилмаган бошқа нотариал ҳаракатларни ҳам амалга ошириш вазифаси юкланиши мумкин.

12-модда. **ССР Иттифоқи консуллик муассасалари амалга оширадиган нотариал ҳаракатлар.**

ССР Иттифоқи консуллик муассасалари қуйидаги нотариал ҳаракатларни амалга оширадилар:

1) СССРдаги турар-жой биноларини тасарруфдан чиқариш ва гаровга қўйиш тўғрисидаги шартномалардан бошқа битимларни (шартномалар, васиятномалар, ваколатномалар ва ҳоказоларни) тасдиқлайдилар;

2) мерос қолган мулкни сақлаш чораларини кўрадилар;

3) ворислик ҳуқуқи тўғрисида гувоҳномалар берадилар;

4) эр-хотин ўртасидаги умумий мулкнинг ҳиссасига эгалик ҳуқуқи тўғрисида гувоҳномалар берадилар.

5) ҳужжатлардан кўтарилган копиялар ва улардан олинган кўчирмаларнинг аслига тўғрилигини тасдиқлаб берадилар;

6) ҳужжатларга қўйилган имзонинг ҳақиқийлигини тасдиқлаб берадилар;

7) ҳужжатларнинг бир тилдан бошқа тилга қилинган таржимаси тўғрилигини тасдиқлаб берадилар;

8) гражданининг ҳаёт эканлиги фактини тасдиқлайдилар;

9) гражданининг муайян бир жойда турганлиги фактини тасдиқлайдилар;

10) фотосуратда расми тасвирланган шахс шу гражданининг айни ўзи эканлигини тасдиқлайдилар;

11) ҳужжатлар тақдим этилган вақтини тасдиқлайдилар;

12) пул суммалари ва қимматли қоғозларни депозитга қабул қиладилар;

13) ижро хатларини ёзиб берадилар;

14) ҳужжатларни сақлаш учун қабул қиладилар;

15) далил-исботни таъминлайдилар;

16) денгиз протестларини бажарадилар.

ССР Иттифоқи қонунлари билан ССР Иттифоқининг консуллик муассасалари амалга оширадиган бошқа нотариал ҳаракатлар ҳам кўзда тутилиши мумкин.

13-модда. **Нотариал гувоҳлантирилган васиятномалар ва ваколатномаларга тенглаштириладиган васиятномалар ва ваколатномаларнинг мансабдор шахслар томонидан тасдиқланиши.**

Қуйидаги ҳужжатлар нотариал гувоҳлантирилган ҳужжатларга тенглаштирилади:

касалхоналарда, бошқа стационар даволаш-профилактика муассасаларида, санаторийларда даволанаётган ёки кексалар ва инвалидлар уйларида яшаб турган гражданларнинг шу касалхоналар, даволаш муассасалари, санаторийларнинг бош врачлари, уларнинг медицина қисм бўйича ўринбосарлари ёки навбатчи врачлари, шунингдек кексалар ва инвалидларнинг мазкур уйлари директорлари ва бош врачлари тасдиқлаган васиятномалари;

СССР байроғи остида денгиз кемаларида ёки ички сув ҳавзаларидаги кемаларда сафарда бўлган гражданларнинг ана шу кемаларнинг капитанлари тасдиқлаган васиятномалари;

разведка, Арктика экспедицияларида ва шу сингари бошқа экспедицияларда бўлган гражданларнинг ана шу экспедицияларнинг бошлиқлари тасдиқлаган васиятномалари;

госпиталларда, санаторийларда ва бошқа ҳарбий-даволаш муассасаларида даволанаётган ҳарбий хизматчилар ва бошқа шахсларнинг ана шу госпиталлар, санаторийлар ва бошқа ҳарбий-даволаш муассасаларининг бошлиқлари, уларнинг медицина қисми бўйича ўринбосарлари, старший ва навбатчи врачлари тасдиқлаган васиятномалари ва ваколатномалари;

ҳарбий хизматчиларнинг васиятномалари ва ваколатномалари шунингдек давлат нотариал конторалари ва нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи бошқа органлар бўлмаган жойларда жойлаштирилган ҳарбий қисмлар, қўшилмалар, муассасалар ва ҳарбий ўқув юртлари пунктларида эса ишчи ва хизматчиларнинг, уларнинг оила аъзоларининг ва ҳарбий хизматчилар оила аъзоларининг ана шу қисмлар, қўшилмалар, муассасалар ва ўқув юртлари командирлари (бошлиқлари) тасдиқлаган васиятномалари ва ваколатномалари;

озодликдан маҳрум этиш жойлардаги шахсларнинг озодликдан маҳрум этиш жойлари бошлиқлари тасдиқлаган васиятномалари ва ваколатномалари.

Ушбу моддада кўрсатилган мансабдор шахслар ўзлари тасдиқлаган васиятномалардан бир нусхасини васиятчи доимий яшаш жойидаги давлат нотариал конторасига сақлаш учун ҳеч кечиктирмай топширишга мажбурдирлар.

Денгиз кемаларининг капитанлари ўзлари тасдиқлаган васиятномаларнинг бир нусхасини васиятчи доимий яшайдиган жойдаги давлат нотариал конторасига юбориш учун СССР портининг бошлигига ёки чет эл портидаги СССР консулига топширишга мажбурдирлар.

Мабодо, васиятчи СССРда доимий яшаш жойига эга бўлмаган бўлса ёки васиятчининг яшаш жойи маълум бўлмаса, васиятнома СССР Юстиция министрлиги белгилаб берадиган давлат нотариал конторасига юборилади.

Давлат нотариуси сақлаш учун топширилган васиятноманинг қонунийлигини текширишга ва унинг қонунга мувофиқ эмаслигини аниқлагани тақдирда буни васиятчига ва васиятномани тасдиқлаган мансабдор шахсга маълум қилишга мажбур.

Ушбу моддада кўрсатилган мансабдор шахсларнинг васиятномалар ва ваколатномаларни тасдиқлаши ушбу қонуннинг 6-8, 16 ва 20-моддалари талабларига риоя қилинган ҳолда СССР Министрлар Совети белгилаб берган тартибда ўтказилади.

III БЎЛИМ

НОТАРИАЛ ҲАРАКАТЛАРНИ АМАЛГА ОШИРИШНИНГ АСОСИЙ ҚОИДАЛАРИ

14-модда. **Нотариал ҳаракатларни амалга ошириш жойи.**

Нотариал ҳаракатлар СССРнинг бутун территориясидаги ҳар қандай давлат нотариал конторасида ёки меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ Совети ижроия комитетида амалга оширилиши мумкин, ССР Иттифоқи ёки иттифоқдош республиканинг қонунларига биноан нотариал ҳаракат муайян давлат нотариал конторасида ёки меҳнаткашлар депутатлари муайян Советининг ижроия комитетида амалга оширилиши лозим бўлган ҳоллар бундан мустаснодир.

Нотариал ҳаракатлар давлат нотариал конторасн ёки меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ Совети ижроия комитетининг биносида амалга оширилади. Иттифоқдош республикаларнинг қонунларида кўзда тутилган айрим ҳолларда нотариал ҳаракатлар мазкур бинолардан бошқа жойларда ҳам бажарилиши мумкин.

ССР Иттифоқи консуллик муассасалари томонидан нотариал ҳаракатларни амалга ошириш жойи ССР Иттифоқининг консуллик устави билан белгиланади.

15-модда. **Нотариал ҳаракатларни амалга ошириш муддатлари.**

Нотариал ҳаракатлар бунинг учун зарур бўлган ҳамма ҳужжатлар тақдим этилган ва давлат пошлинаси тўланган кунда амалга оширилади.

Нотариал ҳаракатларни амалга ошириш қўшимча маълумотлар ёки ҳужжатларни давлат муассасалари, корхоналар ва ташкилотларнинг, колхозларнинг ҳамда бошқа кооператив ва жамоат ташкилотларининг мансабдор шахсларидан талаб қилиш зарурати туғилган ёки ҳужжатлар экспертизага юборилган ҳолларда кечиктирилиши мумкин.

Манфаатдор шахс тасдиқлаб беришни талаб қилган ҳуқуқ ва фактга бошқа бир манфаатдор шахс эътироз билдирувчи ариза тушганлиги ҳақида суддан маълумот олинган тақдирда, бу иш судда ҳал этилгунича нотариал ҳаракатни бажариш тўхтатиб турилади.

Нотариал ҳаракатларни амалга оширишни кечиктириш ва тўхтатиб туриш учун Иттифоқдош республикаларнинг қонунлари билан бошқа асослар ҳам белгиланиши мумкин.

16-модда. **Нотариал ҳаракатларни бажаришни сўраб мурожаат қилган шахсларнинг шахсини аниқлаш, муомала лаёқатини ва имзоларининг ҳақиқийлигини текшириш.**

Давлат нотариуслари ва нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи бошқа мансабдор шахслар нотариал ҳаракатларни амалга ошириш вақтида нотариал ҳаракатларни бажаришни сўраб мурожаат қилганларнинг шахсини, шу гражданлар вакилларининг ёки давлат муассасалари, корхоналар ва ташкилотлар, колхозлар ҳамда бошқа кооператив ва жамоат ташкилотлари вакилларининг шахсини аниқлайдилар.

ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг қонунларида кўзда тутилган ҳолларда битимларни тасдиқлаш ва бошқа баъзи нотариал ҳаракатларни амалга ошириш вақтида битим тузишда қатнашувчиларнинг ва нотариал ҳаракатларни бажаришни сўраб мурожаат қилган бошқа шахсларнинг имзолари ҳақиқийлиги текширилади.

Битимларни тасдиқлаш вақтида гражданларнинг муомала лаёқати суриштирилади ва битимларда қатнашувчи юридик шахсларнинг ҳуқуқ лаёқати текширилади. Битим вакил томонидан амалга оширилган тақдирда унинг ваколатлари текширилади.

Нотариал тасдиқланадиган битимлар, шунингдек аризалар ва бошқа ҳужжатлар давлат нотариуси ёки нотариал ҳаракатни амалга оширувчи бошқа мансабдор шахс ҳузурида имзоланади. Башарти битим, ариза ёки бошқа ҳужжат мазкур мансабдор шахслар йўқлигида имзоланган бўлса, имзолаган киши ҳужжатни ўзи имзолаганлигини шахсан тасдиқлаши лозим.

17-модда. **Нотариал ҳаракатларни амалга ошириш учун зарур бўлган маълумотлар ва ҳужжатлар талаб қилиб олиш.**

Давлат нотариуси ва нотариал ҳаракатларни бажарувчи бошқа мансабдор шахслар нотариал ҳаракатларни амалга ошириш учун зарур бўлган маълумотлар ва ҳужжатларни давлат муассасаларидан, корхоналар ва ташкилотлардан колхозлардан ҳамда бошқа кооператив ва жамоат ташкилотларидан талаб қилиб олишга ҳақлидирлар. Тегишли маълумотлар ва ҳужжатлар давлат нотариуси ёки нотариал ҳаракатни амалга оширувчи бошқа мансабдор шахс томонидан кўрсатилган муддатда тақдим этилиши керак. Бу муддат бир ойдан ошиши мумкин эмас.

18-модда. **Нотариал ҳаракатларни амалга ошириш ҳуқуқини чеклашлар.**

Давлат нотариуслари, меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ Советлари ижроия комитетларининг нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи мансабдор шахслари ўз номларига ва ўз номларидан, ўз хотинлари ва эрларининг номига ёки уларнинг номларидан, ўзларининг ёки уларнинг қариндош-уруғлари номига ва номидан, шунингдек мазкур давлат нотариал конторасининг ёки мазкур меҳнаткашлар депутатлари Совети ижроия комитетининг ходимлари номига ва уларнинг номидан нотариал ҳаракатларни амалга оширишга ҳақли эмаслар. Меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ Советлари ижроия комитетларининг мансабдор шахслари мазкур меҳнаткашлар депутатлари Совети ижроия комитети номига ва унинг номидан нотариал ҳаракатларни амалга оширишга ҳақли эмаслар.

Мазкур ҳолларда нотариал ҳаракатларни давлатнинг бошқа нотариал конторасн ёки меҳнаткашлар депутатлари бошқа шаҳар, посёлка, қишлоқ Советининг ижроия комитети иттифоқдош республикаларнинг қонунларида белгиланган тартибда амалга оширадилар.

Консулликлардаги мансабдор шахслар ўз номларига ва ўз номларидан, ўз хотинлари ёки эрларининг номига ва уларнинг номидан, уларнинг ва ўзларининг бевосита қариндош-уруғлари номига ёки номидан нотариал ҳаракатларни амалга оширишлари мумкин эмас.

Ушбу қонуннинг 13- моддасида кўрсатилган мансабдор шахслар ўз номига ва ўз номидан, ўз хотини ва эрининг номига ва номидан, уларнинг ва ўзларининг қариндош-уруғлари номига ва номидан ёзилган васиятномаларни ва ваколатномаларни тасдиқлашга ҳақли эмаслар.

Ушбу моддада белгиланган қоидаларга хилоф равишда амалга оширилган нотариал ҳаракатлар ва шунга тенглаштирилган ҳаракатлар ҳақиқий эмас.

19-модда. **Қонун бузилганлиги аниқланган тақдирда давлат нотариуслари ва нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи бошқа мансабдор шахслар кўрадиган чоралар.**

Давлат нотариуслари ва нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи бошқа мансабдор шахслар нотариал ҳаракатларни бажариш вақтида гражданлар ёки айрим мансабдор шахслар қонунни бузганлигини аниқлаганликлари тақдирда тегишли чоралар кўрилиши учун бу ҳақда тегишли муассасалар, корхоналар, ташкилотларга ёки прокурорга хабар қиладилар.

Мабодо тақдим этилган ҳужжатнинг ҳақиқийлигига шубҳа туғилса, давлат нотариуслари ва нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи бошқа мансабдор шахслар бу ҳужжатни ушлаб қолиб, экспертизага юборишга ҳақлидирлар.

20-модда. **Нотариал ҳаракатларни амалга оширишдан бош тортиш.**

Давлат нотариуслари ва нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи бошқа мансабдор шахслар:

Мазкур нотариал ҳаракатни амалга ошириш қонунга зид бўлса, бу ҳаракатни бажаришдан бош тортадилар;

мабодо, ҳужжатлар қонун талабларига мос бўлмаса ёки гражданларнинг ор-номуси ва қадр-қимматларини камситса нотариал ҳаракатларни амалга ошириш учун қабул қилмайдилар.

Давлат нотариуслари ва нотариал ҳаракатларни амалга оширувчи бошқа мансабдор шахслар нотариал ҳаракатни амалга ошириш тўғрисидаги мурожаати рад этилган шахснинг илтимосига кўра рад этиш сабабларини ёзма тарзда баён этиб беришлари ва бунинг устидан шикоят қилиш тартибини тушунтиришлари лозим.

ССР Иттифоқи консуллик устави билан ССР Иттифоқи консуллик муассасалари томонидан нотариал ҳаракатларни амалга оширишдан бош тортиш учун бошқа асослар ҳам белгиланиши, шунингдек бундай бош тортишнинг тартиби кўрсатилиши мумкин.

21-модда. **Нотариал ҳаракатлар устидан ёки шу ҳаракатларни бажаришдан бош тортганлик устидан шикоят қилиш.**

Бажарилган нотариал ҳаракатни ёки нотариал ҳаракатни амалга оширишдан бош тортганлигини нотўғри деб ҳисобловчи манфаатдор шахс бу ҳақда давлат нотариал конторасн, меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ Совети ижроия комитети ўрнашган жойдаги район (шаҳар), халқ судига шикоят беришга ҳақлидир.

Консулликнинг мансабдор шахси нотариал ҳаракатни нотўғри амалга оширилганлиги хусусидаги ёки уни амалга оширишдан бош тортганлиги хусусидаги шикоятлар ССР Иттифоқи консуллик устави билан белгиланган тартибда кўриб чиқилади.

Ушбу қонуннинг 13- моддасида кўрсатилган мансабдор шахслар васиятномаларни ва ваколатномаларни нотўғри тасдиқланганлиги хусусидаги ёки уларни тасдиқлашдан бош тортганлиги хусусидаги шикоятлар тегишинча касалхона, бошқа стационар даволаш-профилактика муассасаси, санаторий, кексалар ва инвалидлар уйи, экспедиция, госпиталь, ҳарбий-даволаш муассасаси, ҳарбий қисм, қўшилма, муассаса, ҳарбий-ўқув юрти, озодликдан маҳрум этиш жойи ўрнашган жойдаги судга берилади.

СССР байроғи остида сузиб юрган денгиз кемасининг капитани ёки ички сув ҳавзасидаги кеманинг капитани васиятномани нотўғри тасдиқлаганлиги хусусидаги ёки уни тасдиқлашдан бош тортганлиги хусусидаги шикоятлар кема бириктирилган порт ўрнашган жойдаги судга берилади.

22-модда. **Бажарилган нотариал ҳаракат асосида келиб чиққан ҳуқуқ тўғрисидаги низоларни ҳал этиш тартиби**

Бажарилган нотариал ҳаракат асосида ҳуқуқ тўғрисида манфаатдор шахслар ўртасида келиб чиққан низолар ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республика қонунларига мувофиқ равишда даъвони кўриб чиқиш тартибида суд ёки арбитраж томонидан қараб чиқилади.

23-модда. **Давлат нотариуслари устидан уларнинг нотариал ҳаракатларни бажаришлари билан боғлиқ бўлмаган ишлари юзасидан шикоятлар**

Давлат нотариусларининг ҳаракатлари устидан тушган ҳамда улар бажарган нотариал ҳаракатларнинг моҳиятига тааллуқли бўлмаган (нотариал ҳаракатларни тугаллаш муддатларини бузишганлиги, белгиланган қабул соатларига риоя этилмаганлиги ва ҳоказолар тўғрисидаги) шикоятлар меҳнаткашлар депутатлари ўлка, область, шаҳар советлари ижроия комитетларининг юстиция бўлимлари, автоном, иттифоқдош республикалар юстиция министрликлари, СССР юстиция министрлиги томонидан кўриб чиқилади.

24-модда. **Нотариал ҳаракатларни бажариш тартиби, нотариал реестрлари, гувоҳномлари ва тасдиқлаш ёзувлари формалари.**

Давлат нотариал конторалари ва меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ Советлари ижроия комитетлари томонидан нотариал ҳаракатларни бажариш тартиби ушбу қонун билан ҳамда ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикалар бошқа қонун актлари билан белгиланади.

ССР Иттифоқи консуллик муассасаларининг нотариал ҳаракатларни бажариш тартиби ушбу қонун билан, ССР Иттифоқининг консуллик устави билан ва ССР Иттифоқи бошқа қонун актлари билан белгиланади.

Нотариал ҳаракатларни, нотариал гувоҳномаларни, битимлардаги ва гувоҳлантирилган ҳужжатлардаги тасдиқ хатларини рўйхатга олиш учун тайинланган реестр формалари СССР Министрлар Совети томонидан кўрсатилган тартибда белгиланади.

25-модда. **Давлат пошлинаси**

Давлат нотариал конторалари ва меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ Советларининг ижроия комитетлари томонидан нотариал ҳаракатларни бажарганлик учун, шунингдек битимлар, аризаларнинг лойиҳаларини тузиб берганлик, ҳужжатлардан копиялар кўтарганлик, улардан кўчирмалар олганлик, ҳужжатларнинг дубликатларини берганлик учун манфаатдор шахслардан амалдаги қонунларга мувофиқ давлат пошлинаси ундириб олинади.

Давлат нотариуси, меҳнаткашлар депутатлари шаҳар, посёлка, қишлоқ Совети ижроия комитетининг мансабдор шахслари нотариал ҳаракатларни бажариш учун борган тақдирда манфаатдор шахслар ҳақиқий транспорт харажатларини тўлайдилар.

ССР Иттифоқининг консуллик муассасалари томонидан нотариал ҳаракатлар бажарилганлиги учун манфаатдор шахслардан консуллик сбори ундириб олинади; шу шахслар нотариал ҳаракатларни бажариш билан боғлиқ бўлган ҳақиқий харажатларни тўлайдилар.

IV БЎЛИМ

ДАВЛАТ НОТАРИАТИ ТЎҒРИСИДАГИ ҚОНУНЛАРНИ ЧЕТ ЭЛЛИКЛАРГА ВА ГРАЖДАНЛИГИ БЎЛМАГАН ШАХСЛАРГА НИСБАТАН ҚЎЛЛАНИШ. ЧЕТ ДАВЛАТЛАРНИНГ ҚОНУНЛАРИНИ ҚЎЛЛАНИШ ХАЛҚАРО ШАРТНОМАЛАР ВА БИТИМЛАР

26-модда. **Чет элликлар ва гражданлиги бўлмаган шахслар учун, чет эл корхоналари ва ташкилотлари учун нотариал ҳаракатлар.**

Чет эл гражданлари ва гражданлиги бўлмаган шахслар Совет гражданлари билан баб-баравар асосда СССРнинг давлат нотариал конторапарига, шунингдек нотариал ҳаракатларни бажарувчи бошқа органларга мурожаат қилиш ҳуқуқига эгадирлар.

Чел эл корхоналари ва ташкилотлари СССРнинг давлат нотариал конторапарига ва консуллик муассасаларига мурожаат қилиш ҳуқуқига эгадирлар.

Совет гражданлари, муассасалари, корхоналари ва ташкилотларининг нотариат органларга мурожаат қилиш ҳуқуқларини махсус чеклаб қўйган давлатларнинг гражданларига, корхоналарига ва ташкилотларига нисбатан СССР Министрлар Совети жавоб тариқасида чеклаш чораларини белгилаши мумкин.

27-модда. **Чет эл ҳуқуқини қўлланиш.**

Давлат нотариуслари ССР Иттифоқи, иттифоқдош республикалар қонунларига, СССР ёки иттифоқдош республика қатнашувчи халқаро шартномалар ва битимларга мувофиқ равишда чет эл ҳуқуқи нормаларини қўлланадилар.

Давлат нотариуслари чет эл ҳуқуқи талабларига мувофиқ равишда тузилган ҳужжатларни қабул қиладилар, шунингдек, модда Совет тузуми асосларига зид келмайдиган бўлса, чет эл қонунларида кўзда тутилган формада тасдиқлаш хатларини ёзадилар.

28-модда. **Мерос мулкини сақлашда ва меросхўрлик ҳуқуқи тўғрисида гувоҳнома беришда Совет ҳуқуқини қўлланиш. Чет элларда ҳаракат қилиш учун ваколатномалар.**

Чет эл гражданининг вафотидан кейин СССР территориясида қолган мулкни ёки Совет гражданининг вафотидан кейин чет эл гражданига тегиши керак бўлган мулкни сақлашга, шунингдек шундай мулкка нисбатан меросхўрлик ҳуқуқи тўғрисида гувоҳнома беришга алоқадор бўлган ҳаракатлар ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг қонунларига мувофиқ равишда бажарилади.

Чет элда ҳаракат қилиш учун тайинланган ва давлат нотариуси тасдиқлаб берган ваколатномаси унинг ҳаракат муддати кўрсатилмаган бўлса, шу ваколатномани берган шахс уни бекор қилгунга қадар у ўз кучини сақлайди.

29-модда. **Чел элда тузилган ҳужжатларнинг СССР давлат нотариал конторалари томонидан қабул қилиниши.**

Чел элда чет эл маъмурлари иштирокида тузилган ёки уларнинг ўзи берган ҳужжатлар СССР ташқи ишлар министрлиги органлари шу ҳужжатларни қонуний деб таниган тақдирдагина СССР давлат нотариал конторалари томонидан қабул қилинади.

Бундай ҳужжатлар қонуний деб танилмаган бўлса, СССРнинг давлат нотариал конторалари уларни ССР Иттифоқи, иттифоқдош республикаларнинг қонунларида, СССР ёки иттифоқдош республика қатнашаётган халқаро шартномаларда ёки битимларда кўзда тутилган ҳоллардагина қабул қиладилар.

30-модда. **Чел эл юстиция органларининг топшириқларини ижро этиш ва СССР давлат нотариал конторапарининг чет эл юстиция органларига топшириқлар билан мурожаат қилиши.**

СССРнинг давлат нотариал конторалари айрим нотариал ҳаракатларни бажариб бериш тўғрисида чет эл юстиция органларининг белгиланган тартибда берган топшириқларини бажарадилар.

Аммо, қуйидаги ҳолларда:

1) топшириқнинг бажарилиши СССРнинг суверенитетига зид бўлган ёки СССРнинг хавфсизлигига таҳлика солган тақдирда;

2) топшириқни бажариш СССРнинг давлат нотариал конторалари компетенциясига кирмаган тақдирда бажарилмайди.

Чет эл юстиция органларининг айрим нотариал ҳаракатларини бажариш тўғрисидаги топшириқлари Совет қонунлари асосида амалга оширилади.

СССРнинг давлат нотариал конторалари айрим нотариал ҳаракатларни бажариб бериш тўғрисидаги топшириқлари билан чет эл юстиция органларига мурожаат қилишлари мумкин.

СССРнинг давлат нотариал конторапарининг чет эл юстиция органлари билан алоқа қилиш тартиби ССР Иттифоқи, иттифоқдош республикаларнинг қонунлари билан, СССР ёки иттифоқдош республика қатнашаётган халқаро шартномалар ва битимлар билан белгиланади.

31-модда. **Ишларни чет давлат органларида олиб боришни талаб қилувчи далил-исботларни таъминлаш**

СССРнинг давлат нотариал конторалари ишларни чет давлатларнинг органларида олиб боришни талаб қиладиган далил-исботларни таъминлайдилар.

32-модда. **Халқаро шартномалар ва битимлар.**

Мабодо СССР ёки иттифоқдош республика қатнашаётган халқаро шартнома ёки битимда нотариал ҳаракатлар тўғрисида ССР Иттифоқи ёки иттифоқдош республика қонунларида баён этилганидан бошқа қоидалар белгиланган бўлса, нотариал ҳаракатларни бажариш вақтида халқаро шартнома ёки битим қоидалари қўлланилади.

Агарда, СССР ёки иттифоқдош республика қатнашаётган халқаро шартнома ёки битим ССР Иттифоқи ёки иттифоқдош республика қонунларида кўзда тутилмаган нотариал ҳаракатларни бажаришни СССРнинг давлат нотариал конторалари компетенциясига киритса, СССРнинг давлат нотариал конторалари мазкур нотариал ҳаракатни СССР Юстиция министрлиги белгилаб берган тартибда амалга оширадилар.

Мабодо, СССР ёки иттифоқдош республика қатнашаётган халқаро шартнома ёки битимда иттифоқдош республикаларнинг қонунларига биноан бир неча иттифоқдош республиканинг давлат нотариал конторалари томонидан бажарилиши мумкин бўлган нотариал ҳаракат кўзда тутилган бўлса, ёхуд башарти, иттифоқдош республикаларнинг қонунлари компетентлик давлат нотариал конторасини белгилаб бермаган бўлса, мазкур нотариал ҳаракатни давлатнинг қайси нотариал конторалари ва қайси республикада бажариш зарурлигини СССР Юстиция министрлиги белгилаб беради.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Н. ПОДГОРНИЙ.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1973 йил, 19 июль.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

СССРнинг «ДАВЛАТ НОТАРИАТИ ТЎҒРИСИДА»ГИ ҚОНУНИНИ КУЧГА КИРИТИШ ТАРТИБИ ҲАҚИДА

СССРнинг «Давлат нотариати тўғрисида»ги қонуни қабул қилинишн муносабати билан Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Олий Совети **қарор қилади:**

1. СССРнинг «Давлат нотариати тўғрисида»ги қонуни 1974 йил 1 январдан бошлаб кучга киритилсин.

2. СССР Олий Совети Президиумига ССР Иттифоқи қонунини СССРнинг «Давлат нотариати тўғрисида»ги қонунига мувофиқлаштириш топширилсин.

3. Иттифоқдош республикаларнинг Олий Советларига иттифоқдош республикаларнинг қонунларини СССРнинг «Давлат нотариати тўғрисида»ги қонунига мувофиқлаштириш топширилсин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Н. ПОДГОРНИЙ.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1973 йил 19 июль.

БУГУН—САВДО ХОДИМЛАРИ КУНИ

ЭЛ ХИЗМАТИДА

Беш йилликнинг биринчи ярми якунланди. Шу кунларда халқ хўжалигининг барча соҳаларида, савдода ҳам унинг ҳал қилувчи, учинчи йили топшириқларини муддатидан олдин бажариш учун социалистик мусобақа кенг қулоч ёймоқда. Республикамиз савдо ходимлари бу йил ўз байрамларини беш йилликнинг учинчи йили социалистик мажбуриятларини бажариш учун умумхалқ кураши авж олган бир пайтда нишонламоқдалар. Бу йилги ярим йиллик товар обороти плани ошиғи билан бажарилди. Матлуботчиларимиз тухум сотиб олиш йиллик планини ҳам ошириб бажардилар.

Кўпгина илғор коллективлар: «Харидорлар вақтини тежайлик» шиори остида меҳнат қилмоқдалар. Улар савдо-сотиқ ишларини ташкил этишни мунтазам такомиллаштирмоқдалар, савдонинг илғор усулларини ўзлаштирмоқдалар. Саноат корхоналари билан алоқани мустаҳкамлаб, меҳнаткашларнинг талаб ва эҳтиёжларини тез ва яхшироқ қондиришга интилмоқдалар.

Наманган шаҳридаги савдо ташкилотларининг иш тажрибаси мақтовга сазовордир. Бу ерда барча товарларнинг 80 проценти ўз-ўзига хизмат усулида сотилмоқда. Бу соҳада Чирчиқ шаҳар ва Фарғона область савдо бошқармалари яхши натижаларга эришмоқдалар.

«Ташсельмаш» заводи ошхонаси иш тажрибасидан бошқа саноат корхоналари ошхоналари коллективлари ўрнак олса арзийди. Бу ошхонада хўрандаларга хизмат кўрсатиш яхши йўлга қўйилган.

Меҳнаткашларга савдо хизматини яхшилаш мақсадида унинг моддий-техника базасини мустаҳкамлашга алоҳида эътибор берилмоқда. Республикамиз шаҳар ва қишлоқларида кўплаб йирик магазинлар, умумий овқатланиш корхоналари, омборлар, музхоналар қурилмоқда. Беш йиллик мобайнида фақат Савдо министрлиги ва матлубот кооперацияси йўли билан 318 миллион сўмдан ортиқ капитал маблағни ўзлаштиришимиз лозим.

Совет савдосини тараққий эттириш ва такомиллаштириш биринчи галда ана шу муҳим соҳа ишониб топширилган кишиларга боғлиқ. Ҳар куни у ёки бу сотувчи, савдо корхонаси юзлаб кишилар олдида, баъзан минглаб харидорлар олдида синовдан ўтади. Бу — оғир синов. Юксак савдо маданияти учун курашаётган, товар обороти планларини мунтазам бажаришга интилаётган коллективлар, ходимлар бу синовдан муваффақиятли ўтадилар. Бунда, аввало магазин директори намуна кўрсатиши лозим. У раҳбар сифатида ҳар бир ходимга намуна бўлиши, ҳар бир ходимни юксак масъулият руҳида, ўз касбига муҳаббат руҳида тарбиялаши, камчиликларга муросасиз муносабатда бўлиш руҳида, ишчанлик руҳида тарбиялаши лозим.

Магазин директори биринчи галда — савдо корхонасининг раҳбари, коллектив сардори. У доимо сотувчилар орасида бўлиши, магазинда тартиб ва интизомни доимо кузатиб туриши, харидорларнинг барча талабларига жавоб бериши, савдога сифатсиз, ўтмас товарлар чиқишига йўл қўймаслиги, камёб товарлар яшириб қўйилишига, совет савдоси қоидаларининг бузилишига қарши қаттиқ кураш олиб бориши даркор. Бунда халқ истеъмол товарлари сифати бўйича инспекция ва давлат савдо инспекцияси, шунингдек, жамоатчиликнинг роли катта.

Ҳозирги кунда савдо ходимлари техника тараққиёти авж олган бир пайтда ишламоқдалар. Улар техника жиҳатидан мураккаб буюмлар тўғрисида ҳам малакали консультация беришлари зарур. Лекин ҳамма ходимлар ҳам бунинг уддасидан чиқавермайдилар. Сотувчилар сабр-тоқатли ва дид-фаросатли бўлишлари керак.

Сотувчи ва харидор... Улар ҳар куни бир-бирларига дуч келадилар. У ёки бу товарнинг сотиб олиниши уларнинг ўзаро муносабатларига боғлиқ. Шунинг учун ҳам харидор ва сотувчи ўртасидаги муносабатларни тўғри йўлга қўйиш муҳим аҳамиятга эга. Агар харидорга яхши муомала қилинса, унга зўр эътибор берилса, харидор ҳам сотувчига худди шундай муносабатда бўлади.

Совет кишиларига хизмат кўрсатиш — катта бахт. Совет кишилари, шу жумладан савдо ходимлари тинч ижодий меҳнат қилишлари учун партия ва ҳукуматимиз барча шароитларни яратмоқдалар. Барча совет кишилари қаторида республикамизнинг кўпминг кишилик савдо ходимлари армияси ҳам КПСС Марказий Комитети апрель Пленумининг қарорларини якдиллик билан маъқулламоқдалар. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг Америка Қўшма Штатларига ва Францияга қилган визити натижаларидан қувонмоқдалар. Бу визитлар муҳим тарихий аҳамиятга эга бўлган воқеа эканлигини таъкидламоқдалар.

Ҳеч шубҳа йўқки, республикамиз савдо ходимлари тўққизинчи беш йиллик вазифаларини бажариш учун бутун куч ва имкониятларини ишга соладилар, совет халқи фаровонлигини оширишга муносиб ҳисса қўшадилар.

Ғ. ЮСУПОВ,
республика савдо министри.

Пойтахтимиздаги «Ёшлик» мактаб-магазини ҳар йили озиқ-овқат магазинлари учун 250 сотувчи ва 60 кассир тайёрламоқда. Ҳозир ўқувчилар назарий билим олиш билан бирга ишлаб чиқариш практикасини ўтамоқдалар. Суратда: (ўнгда) катта сотувчи-инструктор Р. Ражаббекова ва ўқувчи-сотувчи М. Шоҳбазова.

И. Глауберзон фотоси.

САВДО ХОДИМЛАРИНИНГ БАЙРАМИ

20 июль куни Москвадаги Ф. Э. Дзержинский номли Марказий клубда савдо ходимлари кунига бағишланган тантанали мажлис бўлди. Савдо-сотиқ ва умумий овқатланиш корхоналарининг илғорлари, жамоатчилик вакиллари бу клубга тўпланишди.

Мажлис қатнашчилари ғоят баланд руҳ билан КПСС Марказий Комитети сиёсий бюросидан иборат составда фахрий президиумни сайладилар.

Президиумда СССР савдо министри А. И. Струев, КПСС Марказий Комитетининг бўлим мудири Я. И. Кабков, ВЦСПС секретари А. П. Бирюкова, КПСС Марказий Комитети, министрликлар ва идораларнинг масъул ходимлари, коммунистик меҳнат зарбдорлари ўтиришибди.

Давлат савдоси ва матлубот кооперацияси ходимлари касаба союзи марказий комитетининг секретари А. Г. Шалаурова доклад қилди.

Мажлис қатнашчилари КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Советига якдиллик билан табрикнома қабул қилдилар.

(ТАСС мухбири).

ЮГОСЛАВИЯЛИК МЕҲМОН

КПСС Марказий Комитетининг таклифига биноан Совет Иттифоқида меҳмон бўлиб турган Югославия Коммунистлар союзи Президиуми ижроия бюросининг аъзоси Ю. Билич Тошкентга келди.

Югославиядан келган меҳмон Ўзбекистонда бир неча кун бўлиб, республика меҳнаткашларининг ҳаёти билан танишади. (ЎзТАГ).

СССР ХАЛҚЛАРИНИНГ ОЛТИНЧИ ЁЗГИ СПАРТАКИАДАСИ

1974-1975 йиллар мобайнида СССР халқларининг олтинчи ёзги спартакиадаси ўтказилади. Спартакиада совет халқи 1941-1945 йиллардаги Улуғ Ватан урушида эришган ғалабанинг 30 йиллигига бағишланади. «Меҳнатга ва СССР мудофаасига тайёр» деган сўзлар спартакиаданинг шиори бўлади.

Спартакиада программаси га спортнинг 40 тури, шу жумладан 15 та ҳарбий-техникавий турлар киритилади.

У тўрт босқичда ўтказилади. **Биринчи босқичда** корхона ва қурилишлардаги, колхоз ва совхозлардаги, муассаса ва ўқув юртларидаги физкультура коллективларида ва ДОСААФ бошланғич ташкилотларида, Қуролли Кучлар қисмлари ва бўлинмаларида, аҳоли истиқомат қиладиган жойларда оммавий мусобақалар ҳамда ГТО кўпкураши ва спортнинг айрим турлари бўйича спартакиадалар ўтказилади.

Иккинчи босқичда район ва шаҳарларда спартакиадалар ўтказилиб, буларда физкультура коллективлари ва ДОСААФ бошланғич ташкилотларининг командалари иштирок этади.

Учинчи босқичда областларда, ўлкаларда, автоном республикаларда спартакиадалар, РСФСР зона спартакиадалари, иттифоқдош республикалар, Москва ва Ленинград спартакиадалари ўтказилади. Якунловчи **тўртинчи босқич** — СССР халқлари финал мусобақаларининг спартакиадалари совет спорти олий ютуқларининг кўриги сифатида 1975 йилнинг июль-август ойларида, айни вақтда Москва шаҳрида, барча иттифоқдош республикаларнинг пойтахтларида, Ленинград, Севастополь, Воронеж, Грозний, Калинин, Калуга, Каунас, Курск, Орел, Полтава, Тернополь, Тула, Харьков ва Ярославль шаҳарларида ўтказилади.

СССР халқларининг спартакиадаси — мамлакатнинг спорт ҳаётида катта воқеадир. Бу спартакиада физкультура-спорт, мудофаа-оммавий ишнинг кенг кўриги бўлади. Спартакиада давомида физкультурани «Меҳнатга ва СССР мудофаасига тайёр» Бутуниттифоқ физкультура комплекси асосида совет кишиларининг кундалик ҳаётига бундан буён ҳам жорий қилиш, аҳолини, айниқса ёшларни ҳарбий ватанпарварлик руҳида тарбиялашни яхшилаш юзасидан тадбирлар амалга оширилади, токи физкультура совет кишисини ҳар томонлама ривожлантириш, унинг соғлиғини мустаҳкамлаш мақсадида тағин ҳам активроқ фойдаланиладиган бўлсин, меҳнатни ва дам олишни илмий ташкил этишнинг, корхона, колхоз ва совхозларни социал ривожлантириш планларининг узвий, таркибий қисми бўлсин, юксак унумли ишлашга ва халқни Ватан ҳимоясига тайёрлашга ёрдам берсин. Спортнинг етакчи турларини бутун чоралар билан ривожлантиришга, совет спортчиларининг маҳоратини оширишга алоҳида эътибор берилади.

Мавжуд спорт базаларини, спорт-техника клубларини тегишли тартибга келтириш, уларни зарур спорт инвентари ва техникавий асбоб-ускуналар билан таъминлаш юзасидан кўп иш қилиниши керак.

Корхоналарда, қурилишларда, колхозларда, совхозларда, муассасаларда, ўқув юртларида СССР халқлари спартакиадаси программаси асосида мусобақалар, шунингдек шаҳар, район спартакиадалари мусобақа қатнашчиларининг ишлаб чиқариш фаолияти ва ўқишидан ажралмаган ҳолда ўтказилади.

Миллион-миллион совет кишиларини физкультура билан мунтазам шуғулланишга жалб этиш, физкультура ҳаракатини умумхалқ ҳаракатига айлантириш — СССР халқлари бўлажак спартакиадасининг асосий мақсадидир.

ХУШХАБАРЛАР

БУЛУНҒУР. «Красногвардейск» совхози коллективи давлатга 1370 центнер ўрнига 2030 центнер дон етказиб бериб, йиллик планни ошириб адо этди. Чорва моллар учун озуқа жамғаришда ҳам катта зафар қучди. Қишлов жойларига 2047 тонна озуқа келтириб қўйилди, 800 тонна сенаж бостирилди.

М. ҚАРШИЕВ.

⊙

ХЎЖАОБОД. Район хўжаликларида дағал хашак тайёрлаш йиллик топшириғи бажарилди. Чорвадорлар салкам 20 минг тонна озуқа жамғариб олдилар. Ҳар гектар суғориладиган ердан 42 центнерга яқин арпа хирмони кўтарилди. Сенаж бостириш қизғин давом эттирилмоқда.

Т. МАМАСОЛИЕВ.

⊙

КИТОБ. Навоий номли колхознинг Б. Каримов етакчилик қилаётган бўрдоқичилик фермаси коллективи пландаги 52 тонна ўрнига 55 тонна бўрдоқи гўшти етиштириб, йиллик планни ўринлади. Гўшт тайёрлаш давом эттирилмоқда.

Т. ЯНГИБОЕВ.

⊙

ПАХТАОБОД. «Андижон» колхози чорвадорлари сигирлардан кўплаб серқаймоқ сут соғиб олишда яхши натижаларга эришмоқдалар. Шу кунларда ҳар бош сигирдан 14-15 литрдан сут соғиб олиняпти. Ў. Кўкимова, Т. Қурбоналиева каби сигир соғувчилар ҳозирдаёқ 32-33 тоннадан сут соғиб топширишди. Чорвадорлар беш йиллик планни икки йил-у саккиз ойда адо этишга аҳд қилдилар.

Т. ҚУРБОНОВ.

⊙

ФАРҒОНА. Ўрмон хўжалиги коллективи шаҳар меҳнаткашларига қирқ тоннага яқин гилос, ўн тонна ўрик жўнатди. Бу йил 250 тонна мева-чева жўнатиш кўзда тутилмоқда.

К. ВИННИК.

ОЛТИН ТЎЙГА БАҒИШЛАБ

Ўзбекистон ССР «Билим» жамияти правлениесининг химиявий билимларни тарқатиш илмий-методик совети Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллигига бағишлаб республикамиз область ва шаҳарларида лекция ва суҳбатлар ўтказишга қарор қилди.

Марказий пахта тозалаш саноати илмий-тадқиқот институти ва Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг фалсафа ва ҳуқуқ институти ходимларидан ташкил топган бир группа лекторлар яқинда Қўқон, Марғилон ва Фарғона шаҳарларига қилган сафарларидан қайтиб келдилар. Олимлар суперфосфат ва пахта тозалаш заводларида, билим юртларида, «Атлас» фирмаси ишчилари ҳузурида бўлиб, Совет Ўзбекистонининг 50 йил ичидаги тараққиёти ҳақида лекция ва суҳбатлар ўтказдилар.

Фарғона водийси бўйлаб қилинган сафар самарали натижалар берди. Етмишдан ортиқ лекция ўқилди. Илмий-методик совет аъзолари шундай тадбирларни республикамизнинг бошқа областларида ҳам ўтказишни планлаштирдилар.

А. ҲИДОЯТОВ,
техника фанлари кандидати.

ЯНГИ КИТОБЛАР

«Ўзбекистон» нашриёти қуйидаги китобларни босмадан чиқарди.

Азиз Қаюмов. БЕРУНИЙ ВА АДАБИЙ ИЖОД. 36 бет, тиражи 22.619, баҳоси 6 тийин.

Маърифат Саъдиева. КРУПСКАЯ ПОЛИТЕХНИКА ТАЪЛИМИ ВА ЭСТЕТИК ТАРБИЯ ҲАҚИДА. 30 бет, тиражи 14.619, баҳоси 6 тийин.

М. Искандаров. КПСС XXIV СЪЕЗДИ ва КОММУНИСТИК ДУНЁҚАРАШНИ ШАКЛЛАНТИРИШ. 142 бет, тиражи 5.000, баҳоси 18 тийин.

Ҳ. Ғуломов, Р. Шоназаров. ҲАЙВОНОТ ВА ЎСИМЛИК ДУНЁСИ АЖОЙИБОТЛАРИ. 80 бет, тиражи 30.000, баҳоси 13 тийин.

А. Аҳмедов. ДИЛ ОРАЛАБ. Пропагандистлар ҳақида очерклар. 40 бет, тиражи 14.619, баҳоси 6 тийин.

Ф. Жонниқулов. СЕЛЕКЦИЯДА РАДИАЦИЯДАН ФОЙДАЛАНИШ. 62 бет, тиражи 11.613, баҳоси 6 тийин.

Д. Нозилов. ЎЗБЕКИСТОН ТОҒЛАРИДА МЕЪМОРЧИЛИК САНЪАТИ. 36 бет, тиражи 10.113, баҳоси 6 тийин.

У. Нуриддинов. ҲИСОРИ ҚЎЙЛАРНИ КЎПАЙТИРИШ РЕЗЕРВЛАРИ. 56 бет, тиражи 3.000, баҳоси 10 тийин.

С. Олломов. АМЎ ОФАТИ ВА ХАЛҚ ЖАСОРАТИ. 40 бет, тиражи 10.113, баҳоси 6 тийин.

ПЛАНЕТАМИЗДА

Бугун—поляк халқининг миллий байрами

СОЦИАЛИЗМНИНГ БУЮК КУЧИ

Жаҳон социализм системасининг қардош оиласида муваффақиятли равишда янги ҳаёт қураётган Польша Халқ Республикасининг меҳнаткашлари Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик давлатлар билан мустаҳкам ҳамкорликда ўзларининг миллий байрами — Польша озод қилинган куннинг 29 йиллигини нишонламоқдалар. 1944 йилнинг ёзида поляк халқи Совет Армияси ёрдамида 1939 йилдан буён Польша ерларида хўжайинлик қилаётган фашист босқинчиларига илк бор қақшатқич зарба бердилар. Шу йилнинг 22 июлида Польша Миллий озодлик комитети чиқарган Манифестда янги Польшанинг ижтимоий-сиёсий ва иқтисодий тузилиш принципларини эълон қилди. Ўшандан бошлаб бу кунни поляк халқи ўзининг миллий байрами сифатида кенг нишонлаб келмоқдалар.

1945 йилнинг баҳорига келиб Польша территорияси босқинчилардан бутунлай озод қилинди. Поляк халқи ўзининг ишчилар партияси раҳбарлигида фашистлар Германиясининг қарийб 6 йиллик оккупацияси даврида вайрон қилинган халқ хўжалигини тиклаш ва янги — демократик Польша давлатини вужудга келтириш учун кураш бошлади. Польша меҳнаткашларининг социализм қуриш ишида 1945 йилнинг 21 апрелида Совет Иттифоқи билан Польша ўртасида тузилган биринчи шартнома катта роль ўйнади. Потсдам битимида СССРнинг қатъий талаби билан Польша ўзининг урушдан олдинги ҳамма ерларига эгалик қила бошлади. Уруш тугагач, Польшани гитлерчилар эгаллаб турган пайтда бошланган халқ демократик революцияси янада кучайди, йирик буржуазия ва помешчикларнинг қаршилиги синдирилиб, ҳокимият халқ қўлига ўтди. 1947 йилга келиб мамлакатда аграр реформа ва саноатни национализация қилиш тугалланди. Шундан буён ўтган давр поляк халқи тўғри йўлдан борганлигини тўла тасдиқлади. Поляк халқи Польша Бирлашган ишчилар партияси раҳбарлигида қисқа давр ичида қолоқ ва аграр давлатдан илғор индустрлашган, қишлоқ хўжалиги юксак механизациялашган, илм-фан ва маданият гуллаб яшнаган давлатга айланди. Бугунги кунда мамлакат миллий даромадининг ярмидан кўпини саноат бермоқда. Социализм қуриш даврида Польшада кемасозлик, машинасозлик, радиоэлектроника, химия ва бошқа саноат корхоналари вужудга келди. Қишлоқ хўжалигида ерларни жамоа бўлиб ишлайдиган давлат хўжаликлари ташкил этилди. Мамлакатнинг миллий даромади урушдан олдингига нисбатан 4,5 баробар кўпайди. Кейинги икки йилда эса 17,6 процент ўсди. Бу йил миллий даромад 7,9 процентга ўсади. Польша геологлари мамлакат табиий бойликларини халққа хизмат қилдириш учун астойдил меҳнат қилиб рангли металлар, кўмирнинг катта запасларини топдилар. Польша кўмир ишлаб чиқаришда дунёда 5-ўринга, мис ишлаб чиқаришда Европада 2-ўринга чиқиб олди.

Мамлакатнинг 1971—1975 йилларга мўлжалланган иқтисодий тараққиёт планида 70 дан ортиқ озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқарадиган йирик корхона қуриш кўзда тутилган. Шу беш йилликнинг дастлабки икки йили ичида қишлоқ хўжалик маҳсулотлари 12 процентга ўсди. 1971—1975 йиллар ичида 100 минг гектар янги ерларни ўзлаштириш планлаштирилган. Гўшт ишлаб чиқариш эса қарийб 3 баробар кўпаяди. Польшада социализм қуриш даврида маданий революция амалга ошди. Мамлакатда 80 га яқин олий ўқув юртлари ҳар йили 20 мингдан ортиқ турли мутахассислар тайёрлаб бермоқда.

Польша Халқ Республикаси Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашининг аъзоси бўлиб, социалистик мамлакатлар билан, айниқса Совет Иттифоқи билан иқтисодий ҳамкорликни йилдан-йилга кенгайтирмоқда. Агар 1938 йилгача СССР Польша ташқи савдосининг бир процентини кўтарган бўлса, 1973 йилда СССР ва ПХР ўртасидаги ўзаро товар айирбошлаш 9 процентга кўпайди. СССРдан Польшага металл қирқувчи станоклар, енгил ва юк автомобиллари, экскаватор, трактор ва бошқа машина асбоб-ускуналари 1973 йилда 1972 йилга нисбатан 26 процент кўп экспорт қилинади.

Польша Халқ Республикаси социалистик мамлакатлар мудофаа қувватини бирлаштирган Варшава Шартномасининг актив аъзоси сифатида Европада ва бутун дунёда тинчлик, демократия ва социализм учун курашнинг олдинги сафларида бормоқда. Айниқса Европада иккинчи жаҳон урушидан сўнг юз берган чегараларнинг қонунийлиги ҳақида 1971 йилда Германия Федератив Республикаси билан Польша Халқ Республикаси ўртасида тузилган битим катта аҳамиятга эга бўлди.

Марксизм-ленинизм принципларига содиқ бўлган Польша Бирлашган ишчилар партияси халқаро коммунистик ҳаракатни пролетар интернационализми асосида мустаҳкамлашга катта ҳисса қўшмоқда ва поляк халқини социализмнинг нурли чўққилари сари бошлаб бормоқда. Ўртоқ Л. И. Брежнев Польша Бирлашган ишчилар партиясининг VI съездида гапириб: «Польша ишчилар синфи, деҳқонлари, зиёлилари ўзининг марксча-ленинча авангарди раҳбарлигида барча соҳаларда социализмнинг тўла ғалабасига эришувларига аминмиз!» деди.

Совет халқлари ўзининг миллий озодлик кунининг 29 йиллигини байрам қилаётган поляк халқига социализм қуриш ишида катта ютуқлар тилайди.

А. ТОШМУҚИМОВ.

Дўстларимиз зафари

◆ ХАНОЙ. Кексаларнинг фикрига кўра, Шимолий Вьетнамда бу йилги ёз одатдан ташқари иссиқ келди. Бир қанча жойларда ёғингарчилик ўртача йиллик нормадан ошиб кетди, баъзи дарёлар, масалан, демократик Вьетнамнинг шимолидаги Бактхай вилоятидаги дарё тошиб кетди.

Лекин табиат инжиқликларига қарамай, бомбалардан ҳосил бўлган минглаб чуқурчаларга қарамай, деҳқонлар шолидан юқори ҳосил етиштиришга муваффақ бўлдилар. Далаларда бомбадан ҳосил бўлган чуқурчалар ҳали ҳам мавжуд.

Бу ерда расман эълон қилинишича, демократик Вьетнам кооператорлари баҳорги шолини батамом ўриб олганлар.

Вьетнам деҳқонларининг қаҳрамонона меҳнати туфайли бу йилги ҳосил сўнгги 15 йил мобайнидаги энг мўл ҳосил бўлди.

Вьетнам Демократик Республикасининг қишлоқ меҳнаткашлари ҳозир давлат омборларига шоли топширишмоқда. Тинчлик даврининг биринчи ҳосили баракали бўлди.

◆ БРАТИСЛАВА. Братиславада «Инхеба-73» халқаро химия ярмаркаси катта муваффақият билан ўтди. Ярмарка замонавий экономиканинг энг муҳим соҳаларидан бирининг энг яхши ютуқлари кўриги бўлди. Ярмаркада химия саноати анчагина ривож топган 20 мамлакат, шу жумладан Совет Иттифоқи ҳамда Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган Европадаги бошқа давлатлар қатнашди.

Ўнлаб фирмалар ва Европа, Осиё ва Америка давлатларининг ташқи савдо ташкилотлари ўртасида тузилган умумий қиймати 2,5 миллиард кронлик савдо шартномалари ярмарканинг муваффақиятли ўтганлигидан далолат беради. Бу йилги шартномалар ўтган йилги ярмарка вақтида тузилган коммерция муомалалари ҳажмидан 80 миллион крон ортиқ.

Айниқса социалистик давлатлар ўртасида йирик савдо-саноат битимлари тузилди. Химия саноати учун хом ашё етказиб бериш ҳамда химия саноати буюмларини сотиб олиш соҳасида Совет Иттифоқи аввалдагидек Чехословакиянинг асосий шериги бўлиб қолди.

(ТАСС).

ҲАЁТ ИЗГА ТУШИБ БОРМОҚДА

ДЕҲЛИ, 20 июль. (ТАСС). Афғонистон пойтахтида ҳаёт бир маромда бормоқда. Шу кунларда шаҳарнинг чорраҳаларида ва стратегик районларида турган танклар ўз базаларига қайтиб кетди. Кобулдаги магазинлар, бозорларда савдо-сотиқ давом этмоқда. Аҳоли озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминланди. Нарх-наво аввалги даражада сақланиб қолмоқда. «Ислоҳ-анис», «Кабул таймс» газеталари аҳолининг яқинда рўй берган воқеаларга муносабати тўғрисидаги мақола ва репортажларда республика эълон қилинишини табриклаётганлигини ва янги режимни қўллаб-қувватлаш ниятида эканлигини таъкидлайдилар.

«Кабул таймс» газетаси армия вилоятлардаги аҳволни тамомила назорат қилиб турганлигини билдиради. Мозори Шариф, Шибарганда ва мамлакатнинг бошқа шаҳарларида нормал вазият ҳукм сурмоқда. Кобул билан Шибарған, Жалолобод ва Ғазна ўртасидаги автомагистраллар транспорт қатнови учун очиб қўйилди.

Кобул аэропорти яқин орада иш бошлайди.

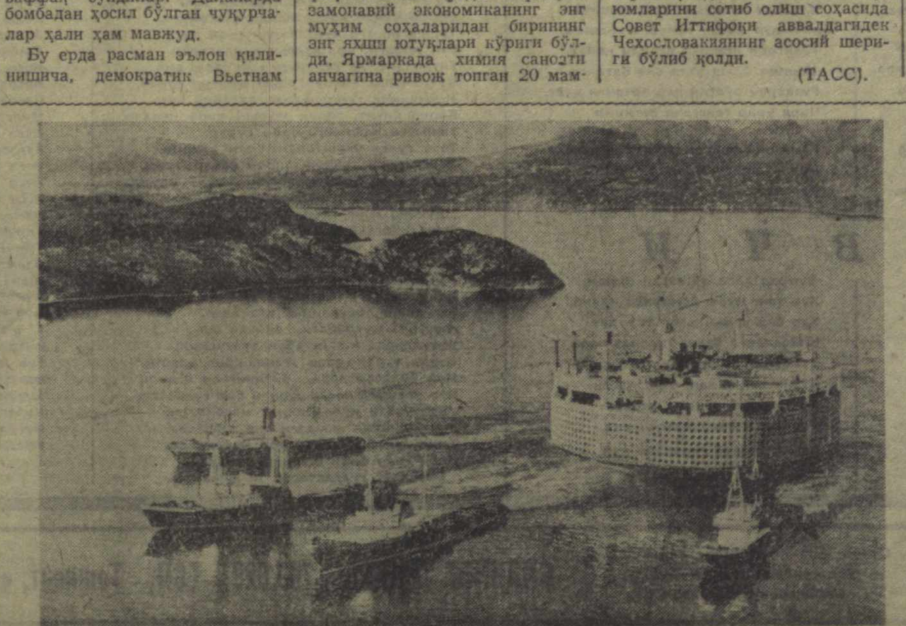

Норвегияда сузиб юрувчи йирик «Экофиск» нефть омбори қурилиши тугалланди. Суратда: «Экофиск» нефть омбори кемалар ёрдамида очиқ денгизга йўл оляпти.

НТБ—ТАСС фотоси.

ФЕСТИВАЛЬ ФИЛЬМЛАРИ ТОШКЕНТДА

Тинчлик, дўстлик, санъат шаҳрига айланган кўркам Тошкентимизда ҳар турли кўриклар, фестиваллар ўтказилиб турилибди. Яқингинада пойтахтимиз кино залларида ҳинд фильмлари фестивали ўтгани томошабинларга маълумдир. 25-29 июль кунлари Тошкентда яна бир фестиваль ўтказилади. Яқинда Москвада бўлиб ўтган Халқаро VIII кинофестиваль фильмларининг маълум бир қисми Тошкент кинотеатрларида ҳам намойиш этилади. Шаҳримиздаги қатор кинотеатр залларида Америка Қўшма Штатлари кино санъаткорлари яратган «Гигант», Ливаннинг «Тақдир», Италиянинг «Шундай муҳаббат бу», Франциянинг «Сирли орол», Норвегиянинг «Линанинг қисмати», Жазоирнинг «Биз қайтамиз» ҳамда Ҳиндистоннинг «Муҳаббат қаримайди», «Шундайку-я...», «Ваъда» каби бадиий ленталари намойиш этилади. Фильмлар кўрсатилиши олдидан Москва кинофестивали қатнашчилари бўлган мамлакатларнинг киносанъаткорлари томошабинлар билан учрашадилар, ўз фильмларининг яратилиши, ижодий режалари ҳақида гапириб берадилар. Меҳмонлар орасида Финляндия, Болгария, Норвегия, Ливан, Сенегал, Покистон ва Франциядан ташриф буюрган киносанъаткорлар бўлади.

Халқаро VIII — Москва кинофестивали фильмларининг Тошкентдаги кўригига марҳамат қилинг, азиз томошабинлар!

ЁЗУВЧИ ВА БЕШ ЙИЛЛИК

ЮКСАК БУРЧ

Яқинда «Дружба народов» журналининг таклифи билан Москвада бўлдим. Журнал редакцияси: «Фан-техника тараққиёти ва ёзувчи», деган мавзуда суҳбат уюштирган экан. Суҳбатда иштирок этган атоқли адиблар замон ва адабиёт ҳақида кўп фойдали маслаҳатларни ўртага ташлашди, беш йилликнинг учинчи йилида қилинаётган ишлардан гапиришди...

«Ёзувчи ва беш йиллик»... Бошқа қаламкаш дўстларимни билмадим, лекин бу сўзлар менга ҳар сафар биринчи беш йилликлар даврида дунёга келган ва адабиётимизнинг олтин жовонидан ўрин олган ўлмас асарларни эслатади: «Цемент» ва «Гидроцентраль», «Интилиш» ва «Соть», «Туркисб йўлларида» ва «Жонтемир»... Биринчи беш йиллик ва колхоз қурилиши даврининг оташ нафаси уфуриб турган бу ажойиб асарлар бизни ҳанузгача ҳайратга солибгина қолмасдан, шу билан бирга ёзувчининг халқ ҳаётидаги ўрни тўғрисида чуқурроқ ўйлашга даъват этади... Бу ўлмас асарларни яратган улкан адибларимизнинг эсдаликлари ҳам кўп фикр-мулоҳаза уйғотади кишида... Валентин Катаев, масалан, «Интилиш» деган машҳур асарини яратишдан олдин Магнитогорск комбинати қурувчилари орасида ойлаб яшаган, улар билан бир ётоқда ётган, комбинатнинг кўп тиражли газетасида ишлаб, зарбдор ишчилар тўғрисида кичик-кичик лавҳалар, очерклар ёзган. Фёдор Гладков эса улкан цемент заводи қурилишида ойлаб эмас, йиллаб яшаган, қурилишнинг ипидан-игнасигача ўрганган, оддий кишилар билан ҳамма қийинчиликларни баҳам кўриб, ишчиларнинг ҳурматини қозона олган. Шунинг учун ҳам «Цемент» шу бугунгача адабиётимизда ишчилар ҳаётидан ёзилган энг етук асар бўлиб қолмоқда...

Ҳа, биринчи беш йилликлар даврида яшаб, ижод қилган отахон адибларимизнинг ҳаёти ва иш услуби биз учун ҳамиша намуна бўлмоғи керак.

Эсимда бор, бундан беш-олти йил муқаддам, «Литературная газета»нинг Ўзбекистондаги махсус мухбири бўлиб ишлаб юрганимда бир кун редакциядан: «Ғафур Ғулом архивини ўрганиб, очерк ёзиб юборинг», деган топшириқ олдим. Ўша куниёқ Ғафур аканинг уйларига бордим. Ғафур аканинг рафиқалари, ҳурматли Муҳаррама опа билан ёзувчи Ваҳоб Рўзиматов марҳум отахон шоиримизнинг архиви билан таништирдилар. Ўшанда Ғафур аканинг хатлари ва қўлёзмаларини, «Ер юзи», «Янги йўл», «Камбағал деҳқон», «Қизил Ўзбекистон», «Ёш ленинчи» каби журнал ва газета саҳифаларида эълон қилинган асарларини ўқиб ўтириб, мен бир нарсага ҳайрон қолдим. Йигирманчи йилларнинг охири ва ўттизинчи йилларнинг бошида, республикамиз ҳаётида бирор-бир катта воқеа содир бўлмаган эканким, унда Ғафур ака иштирок этмасин, Ғафур ака бориб очерк, ё репортаж, ё шеър ёзиб қайтмасин!.. Ер ислоҳати дейсизми, ер ислоҳати пайтида Ўзбекистоннинг қайси бир чеккасида рўй берган бой-қулоқлар ҳуружи дейсизми, Текстилкомбинат ва Чирчикстрой қурилиши дейсизми, қўйингчи, Ғафур ака бормаган, Ғафур ака кўрмаган жой йўқ экан!.. Донғи оламга кетган «Туркисб йўллари»да асарининг тарихини ҳам мен ўшанда, эски газеталарни титиб ўтирганимда билдим. Ғафур ака Туркисб қурилишини бир неча марта бориб кўрган эканлар, унинг очилишида иштирок этган эканлар, иштирок этиб, журналист Комил Алиев билан бирга «Қизил Ўзбекистон» учун бутун бир саҳифа уюштирган эканлар!..

Ўттизинчи йилларни, биринчи беш йилликлар даврини кўп эслашдан мақсад, у маҳалда ёзувчиларимиз катта ишлар қилган эди, ҳозир ҳеч иш қилинаётгани йўқ, демоқчи эмасман. Асло! Мен фақат адабиётимизнинг олтин хазинасидан жой олган асарларни юзага келтирган омилларни чуқурроқ идрок этишга уринаяпман, холос.

Адабиётимизнинг ажойиб анъаналарини, Ғафур акалар анъанасини давом эттиришга ҳаракат қилаётган ёзувчиларимиз ҳозир ҳам бор. Мен, масалан, кекса ёзувчимиз, Ҳамза мукофоти лауреати Назир Сафаровнинг ишларини алоҳида таъкидлаб ўтмоқчиман. Назир ака, ёши улуғ бўлса ҳам, сира тиниб-тинчимайдилар. Республикамизни кезганлари-кезган. Шунинг учун ҳам у кишининг ёзган очеркларида доим жон бўлади, ҳарорат бўлади, улкан гаплар бўлади. Бу борада таниқли ёзувчимиз Ҳамид Ғуломнинг қилаётган ишларини ва ҳозиржавоблигини ҳам тақдирламоқ керак. Очерк жанрида актив ишлаб, ҳозиржавоблик қилаётган ёзувчиларимизнинг меҳнати ҳақида гапирганда Йўлдош Шамшаров билан Ҳаким Назир, Суннатулло Анорбоев билан Турғун Пўлат, Жонрид Абдуллахонов билан Самар Нуровларнинг очерк ва ҳикояларини ҳурмат билан тилга олгим келади. Лекин буни эътироф этганимиз ҳолда, қаноат ҳосил қилмаяпмиз. Ишимизда нимадир етишмаётганга ўхшайди. Дангал айтганда, халқимизнинг бунёдкор меҳнатига тенглашадиган, ажойиб замондошларимизнинг бой руҳий оламини очиб бераоладиган етук асарлар, катта эпик полотнолар — роман ва қиссалар, теран ҳаётий конфликтлар асосига қурилган ва бугунги томошабинларни ларзага сола оладиган улкан драмалар етишмаяпти.

Яқинда Ёзувчилар союзида 1972 йил прозасига бағишланган катта мунозара бўлиб ўтди. Мунозарада ҳам худди шу фикр таъкидланди: ҳа, ўтган йили яратилган асарлар орасида китобхоннинг қалбини «жиз» этдираоладиган, унинг фикрини уйғотиб, дилида ҳаяжон уйғота оладиган айрим романлар, қиссалар, ҳикоялар бор. Лекин... улкан қурилишларда — Таллимаржон денгизи, Аму—Бухоро канали, Навоий ва Зарафшонда барпо этилган гигант комбинатларда тер тўкиб меҳнат қилаётган забардаст ишчилар, Қарши даштини кўм-кўк водийга айлантираётган азамат деҳқонлар ва пахтакорлар ҳақида йирик асарлар қани? — Бу савол ҳар ҳолда, жавобсиз қолмоқда. Ҳолбуки, бу қурилишларнинг ҳар бири моҳият эътибори билан «Туркисб»дан қолишмайди!.. Эсимда бор: 1963 йили ёз ойларида «Литературная газета»нинг топшириғи билан Қаршига бориб, Таллимаржон сув омбори қурилишининг лойиҳачилари билан гаплашган эдим. Ўшанда мени бир нарса ҳайратда қолдирган эди. Таллимаржон сув омборини лойиҳалаш устида Иттифоқ аҳамиятига эга бўлган ўнларча гидропроект ташкилотлари ва бутун-бутун институтлар ишламоқда эди. Ўша маҳалда мен: наҳот биттагина қурилиш лойиҳаси устида шунча одам, шунча ташкилот, шунча институт ишласа, деб ўйлаган эдим. Бунинг моҳиятини бултур, Таллимаржонга борганимда тушундим. Амударё билан Таллимаржон денгизи ўртасидаги гигант насосларнинг ҳар бири бир туннелга ўхшарди! Бу насос трубаларидан МАЗлар, улкан экскаватор ва бульдозерлар бемалол юриб ўтса бўларди!.. Энг муҳими, бу улкан иншоотни барпо этаётган рус ва бошқа миллат ишчилари, инженер ва техниклари орасида Қашқадарё воҳасидаги қишлоқлардан чиққан, тоғлардан тушиб келган ёш-яланглар, йигит-қизлар ишламоқдалар, ҳозирги замон мураккаб техникасини эгаллаб олган бу ёшлар фақат илм ва техника соҳасидагина эмас, ахлоқ, онг, меҳнатга муносабат ва оила масалаларида ҳам бу куннинг энг илғор кишилари даражасига кўтарилганлар. Худди шу фикрни Мурунтов, Зарафшон ва Навоий шаҳарлари тўғрисида ҳам, бу шаҳарларни бунёд этган кишилар тўғрисида ҳам айтиш мумкин. Мен Навоий шаҳрини 1964 йили, Мурунтов билан Зарафшонни эса 1967 йилнинг қиш фаслида кўрган эдим. У маҳалда Навоий комбинати ва ГРЭСи ҳали ишга тушмаган, саҳрода шаҳарнинг биринчи бинолари қад кўтарган эди. Мурунтов билан Зарафшон ҳам 1967 йили худди шу аҳволда эди. Мурунтовда олтин қидирувчи экспедициянинг кўримсизгина посёлкаси бўларди. Зарафшонда эса олтин комбинатининг пойдевори эндигина тикланмоқда эди. Шундан кейин мен Мурунтов билан Зарафшонни қайта кўролмадим, лекин бултур ёзда Навоийга бориб ўз кўзимга ишонмай қолдим.

Бепоён саҳро қўйнида туғилиб, бўй чўзган бу кўркам шаҳар кўпни кўрган одамни ҳам ҳайратга солиб қўяди... Навоий шаҳрининг тўққиз, ўн бир, ўн тўрт қаватли ва энг муҳими бир-бирини такрорламаган улуғвор бинолари, ўқдай тўғри ва кенг кўчалари, кўм-кўк, салқин хиёбонлари, парклари, қирғоқларига чим ётқизилган чиройли кўлларини, замонавий, шинам кафеларини айланиб юриб, мен одамларнинг кийимлари, чеҳралари, ранг-рўйларига эътибор бердим. Одамларнинг чеҳраси ниҳоятда тиниқ, кийимлари оддий бўлса ҳам, ўзларига ярашган, муомалалари илиқ эди. Шаҳарни айланиб юриб китоб дўконига кирдик. Ажабо: улкан китоб дўконининг жавонлари бўм-бўш эди. Маълум бўлишича ёшлар шаҳри ҳисобланган бу шаҳар китоб харид қилиш жиҳатидан мамлакатимизда биринчи ўринда турар экан!... Магазинда китоб ётмас экан, қанча китоб келмасин, бир-икки кундаёқ сотилиб кетаркан. Савдо ходимлари бизнинг адабиётга дахлимиз борлигини эшитиб, «китоб юборинглар «итоб оз» деб шикоят қилиб қолишди... Ҳа, Навоий шаҳар сифатида донг чиқарганига беш-олти йилдан ошди, лекин бу шаҳар ҳақида ва уни барпо этган қўли гул қурувчилар ҳақида, шаҳарда вужудга келган янги муносабатлар, янги ахлоқ нормалари ҳақида эсда қоладиган яхши асар ҳанузгача яратилгани йўқ!.. Албатта, мингларча китобхонларни ҳаяжонга соладиган етук санъат асарини яратиш баъзан шаҳар барпо қилишдан осон бўлмайди. «Зўр, баркамол асарлар нега ёзилмаяпти? Дарҳол ёзилсин!» — деган хитоб ва ундовлар билан улкан санъат асари дунёга кела қолмайди. Лекин очерк-чи? Лавҳа-чи? Публицистик мақола-чи? Ахир шу очерк ва мақолалардан кейинчалик биз кутган ўша йирик ва бадиий баркамол асарлар бунёдга келиши мумкин-ку?..

Мен ёшлар ижодини, хусусан наср бобида қалам тебратаётган ёшлар ижодини диққат билан кузатиб бораман, уларнинг муваффақиятларидан қувонаман. Биринчи асарлари биланоқ тилга тушиб, китобхонларнинг эътиборини жалб эта олган истеъдодли ёшларимиз кўп. Адабиётимизнинг келажаги шу ёшлар қўлида, албатта. Лекин, назаримда, баъзи ёш адибларимиз ўз ижодий имкониятларини бироз чеклаб қўяётганга, катта социал аҳамиятга эга бўлган мавзулардан қочаётганга ўхшаяпти менга. Чин истеъдодни юзаки, майда-чўйда нарсаларга сарф этиш хазинани совуришдай гап. Шунинг учун ҳам талантли ёшларимиз ўз кучи ва салоҳиятини катта ишларга бағишласа, дейсан киши.

Яқинда Ғафур Ғулом нашриётидан Ўткир Ҳошимовнинг «Қалбингга қулоқ сол» деган китоби чиқди. Ўткир Ҳошимов ёш эмас, у ўз асарлари билан танилган чинакам ёзувчи, яхши ёзувчи. «Қалбингга қулоқ сол» деган қиссаси ҳам яхши қисса. Бу қиссанинг ёнида ёзувчининг сафар таассуротлари, тоққа чиққан пайтларидаги эсдаликлари ҳам бор. Жуда тиниқ, равон тилда ёзилган бу лавҳаларни ўқиганимда кўнглимдан яна ўша фикр: «Ўткир катта ишлар қилинаётган жойларга, катта қурилишларга бориб, шундай тиниқ нарсалар ёзса бўлар экан», деган фикр ўтди. Бу истакни мен яхши асарлар ёзиб тилга тушган Ўлмас Умарбеков, Носир Фозилов, Учқун Назаров, Омон Мухтор, Мурoджон Мансуров, Анвар Эшонов каби нисбатан ёш прозаикларимизнинг ҳаммасига айтгим келади. Ҳаёт жўшиб турган жойларда, улкан иншоотларда бўлишнинг яна бир яхши томони шундаки, катта ишлар замирида ҳамиша катта зиддиятлар, теран фикрлар тўқнашуви ётади, бошқача қилиб айтганда, катта харктерлар, қизиқ, мураккаб тақдирлар, ниҳоятда ҳаётий конфликтларни кўрасиз.

Яна ўша Навоий шаҳрига қайтайлик.

Бултур ёзда Ғиждувондаги Ленин номли колхозда бўлганимда ғалати бир гап эшитдим. Колхозда ишга яроқли одамнинг сони 1800 дан ортиқ экану, бор-йўғи 1200 гектар пахта экилар экан. Яъни, ҳозирги техникани ҳисобга олганда, аҳолининг ярмидан кўпроғи ортиқча экан. Бу одамлар майда-чўйда ишлар билан банд экан. Ҳолбуки, Ғиждувондан атиги юз чақирим наридаги Навоий шаҳрида ишчи кучи етишмайди!.. Хўш, бу одамлар, колхозда ортиқча бўлатуриб, қўл чўзса етадиган жойдаги гулдай шаҳарга бормасликларининг боиси нима? Бунга оила сабабми? Ё қишлоқ психологиясига хос маҳдудликми, ё эски анъаналардан воз кечолмасликми? Балки ёшлар ҳунарлари бўлмагани учун боролмаётгандир? Балки шаҳар раҳбарлари қишлоқ ёшлари учун ҳунар мактаблари очиб беришлари керакдир!..

Мана сизга ҳаётий асар учун ниҳоятда ҳаётий бир конфликт!

Ҳа, бугун республикамизда ўз кўлами ва моҳияти жиҳатидан «Туркисб»дан қолишмайдиган забардаст ишлар қилиняпти! Бу қурилишлар ва улкан иншоотларда юрагида ўўри бор азамат замондошларимиз ишлашяпти, зўр синовлардан ўтиб, пўлатдай тобланяпти. Уларнинг ажойиб ишларини тараннум этиб, баркамол образларини яратиш — ҳаммамизнинг юксак бурчимиздир.

Одил ЁҚУБОВ.

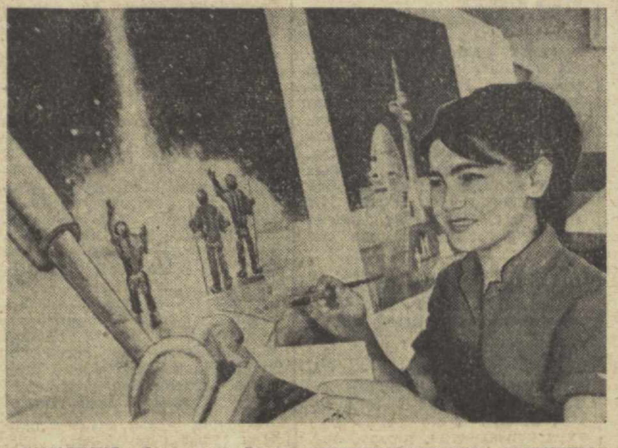

САМАРҚАНД. Самарқанд Давлат архитектура-қурилиш институтида таълим олган 300 га яқин турли миллат йигит ва қизлари ўқишни муваффақиятли тугатиб, архитектор, қурувчи-инженер, экономист ихтисослари бўйича диплом эгаси бўлишди. Ёш мутахассисларнинг кўпчилиги диплом иши учун тайёрлаган лойиҳалари юқори баҳога сазовор бўлди. Дипломант Каромат Осмонованинг «Планетарияли билимлар уйи» лойиҳаси имтиҳон комиссияси томонидан юқори баҳоланди. Суратда К. Осмонова ўз лойиҳаси ёнида.

А. Кузменько фотоси. (ЎзТАГ).

Ўзбекистон Ахборот

ХАТЛАРДАН САТРЛАР

БУХОРОЛИКЛАР САНЪАТИ

ХОРАЗМ. Садриддин Айний номидаги Бухоро область музикали драма ва комедия театри ижодий коллективининг Хоразм бўйлаб сафари давом этмоқда. Бухоролик меҳмонлар санъатсеварларга «Мирзо Иззат Ҳиндистонда», «Тоҳир ва Зуҳра», «Ҳаёт ва ишқ», «Равшан ва Зулҳумор», «Ажаб савдолар», «Куёв юраги» каби саҳна асарларини намойиш қилмоқдалар.

О. САИДОВА.

«НАЗАРБЕК»—БОЛГАРИЯДА

ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ. Яқинда Калинин районидаги 1-«Назарбек» совхози клубида Совет—Болгария дўстлигига бағишланган кеча бўлиб ўтди. Тантанали маросимда хўжалик меҳнаткашлари дўст Болгария ҳақида илиқ гаплар айтишди. Совхозга «Хасково» номи берилди. Болгариялик меҳмонлар иштирокида ўтказилган бу кечада «Назарбек» номи дўстларимиз юртидаги хўжаликлардан бирига берилиши маълум қилинди. Шундай қилиб «Хасково» номи совхоз ишчиларига дўстлик рамзи бўлиб қолганидек, «Назарбек» болгариялик ҳамкасабаларга Ўзбекистонни эслатиб турадиган бўлди.

Д. АБДУРАҲМОНОВА.

МИННАТДОРМИЗ

ЯНГИЙЎЛ. Жигарбандимиз соғайиб уйга қайтди. Неча ойлик ташвишларимиз орқада қолди. Хонадонимизда яна кичкинтойимизнинг шодон овози янграяпти. Ўзимиз совхоз даласида меҳнат қилишни давом эттирмоқдамиз. Бундай қувончни, оиламизга тинчлигу кўнгилхушликни меҳрибон шифокорларимиз қайтаришди. Биз оиламиз номидан Тошкент Тўқимачилик комбинати санатория қисми шифокорлари Д. Шенкер, Г. Авакимянга ўз миннатдорчилигимизни изҳор этамиз. Саккиз ёшлик ўғлимиз Ҳусанбойни ўлим чангалидан қутқариб қолган бу олижаноб кишилардан беҳад хурсандмиз.

М. ФОЗИЛОВА,
Қ. ФОЗИЛОВ,
Свердлов номли совхоз.

КУЗАТУВ

ТОШКЕНТ. Пойтахтимиздаги 124-ўрта мактабда меҳрибон устозлар — узоқ йиллардан бери қанчадан-қанча йигит-қизларга билим, таълим-тарбия берган ўқитувчиларни пенсияга кузатишга бағишланган кеча бўлиб ўтди. Мактаб залига йиғилганлар тажрибали мураббийлари И. Ҳошимов, К. Исаев, Р. Ғарифуллина ва Э. Собироваларни муборакбод этишди. Кеча охирида бадиий ҳаваскорлар ижросида устоз ва шогирдни мадҳ этувчи шеър ва қўшиқлар янгради.

В. НАСРИДДИНОВА.

ШИНАМ КИОСКАЛАР

ФАРҒОНА. Газета-журналларни тарқатиш ишларини тағин ҳам яхшилаш ва қулайлаштириш мақсадида шаҳарнинг саноат корхоналари, майдонлари ва марказий кўчаларида «Союзпечать»нинг кўркам кўринишли киоскалари ўрнатилди. Ҳозирча бундай киоскалар хизматидан химиявий тола заводи ишчилари, қўқонликлар, Тошлоқ райони марказидагилар ва Қувасой боғдорчилик совхози соҳибкорлари мамнун бўлишяпти. Бугунги кунда Фарғона областида 136 та ана шундай киоскалар ишлаб турибди.

К. ВИННИК.

ОБОД ҚИШЛОҚ

САМАРҚАНД. Тайлоқ — областнинг аҳоли кўп яшайдиган қишлоғидир. Бу ерда республика чорвачилик илмий тадқиқот институти, бир неча мактаб, матлубот жамияти, сабзавот қабул қилиш пунктлари, маданий-оқартув муассасалари, насалхона ва бошқа кўплаб ташкилотлар жойлашган. Боғистон, Жумабозор, Адас каби аҳоли зич қишлоқлар ҳам Тайлоққа туташиб кетган.

Тобора ободонлашиб бораётган Тайлоқда аҳолига маиший хизмат кўрсатишни яхшилаш мақсадида яна бир корхона қад кўтарди. Бу янги нон комбинати бўлиб, ҳар кеча-кундузда 20 тоннадан зиёд бўрсилдоқ нонлар чиқарилмоқда.

Л. ЭРГАШЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

* * *

Шунингдек, редакциямизга фарғоналик Н. Иброҳимов, Т. Йиямидов, О. Сафоҳонов, наманганлик Қ. Тўраев, И. Бобохонов, А. Аҳмедов, хоразмлик Ш. Худойберганов, самарқандлик Ш. Мажидов, М. Қобилов, Э. Исломов, Э. Қурбонов, солдат М. Мухбилов, тошкентлик А. Абдураимов, Ғ. Ғойибова, тожикистонлик А. Султонов, бухоролик Р. Носиров, Р. Панова, қашқадарёлик И. Ўўхтамишевлар ҳам турли хабарлар йўллашган.

Редактор ўринбосари
Ж. ЖАББОРОВ.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 9.25 — ТОШКЕНТ. 9.30 — Янгиликлар. 9.40—Дўстлик фестивали. 10.00—Мультфильм. 10.20—Спорт программаси. 11.00 — МОСКВА. 16.30 —ТОШКЕНТ. 16.35 — Мультфильм. 17.20 — «Ўйлаб топ». 17.50 — Бугун—савдо ходимлари куни. 18.05. —«Ахборот». 18.10 — **Баҳор ёмғири** (бадиий фильм). 19.20 — **Экран хандаси** (такрорий кўрсатув). 20.00—Футбол: «ҚАЙРАТ» — «ПАХТАКОР» (2-тайм. Олмаотадан олиб кўрсатилади). 20.50 — Ўн минут музика. 21.00 — Ахборот. 21.20 — Савдо ходимлари учун концерт. 22.00—МОСКВА. «ВАҚТ». 22.30 — **Футбол: «ДИНАМО» (Киев) «ЗАРЯ»**. ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 11.00 — ТОШКЕНТ. Ўқув кўрсатувлари. 13.00 — **Ёнар тоғ хазинаси** (бадиий фильм). 16.30 — МОСКВА. **Киносаёҳатчилар клуби**. 17.30 Музикали киоска. 18.00 — Қишлоқ янгиликлари. 19.00 — Ҳужжатли экран. 20.25 — Концерт. 20.45 — Телеспектакль. 22.00 — ТОШКЕНТ. Киноэкран янгиликлари. 22.30 — **Лўли** (бадиий фильм). УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 18.00 — ФРУНЗЕ КЎРСАТУВЛАРИ.

23 ИЮЛЬ, ДУШАНБА

Биринчи программа. 13.00—МОСКВА. 18.30 — ТОШКЕНТ. 18.40 — Телефильм. 19.00 — АХБОРОТ. 19.15 — Тележурнал. 20.10 — Ахборот. 20.30 — Ўн минут музика. 20.40 — Комсомол зарбдор қурилишларида. 21.10 — Сирли қотиллик (телеспектаклнинг 1- қисми). 22.25 — Дала ишлари кундалиги. 22.40 — Концерт. 23.20 — Ҳужжатли фильм. 24.00 — «ВАҚТ». **Иккинчи программа.** 18.30 —МОСКВА. 19.00 — Телефильм. 19.30 — Концерт. 20.10 — Ўтмиш кино лентaлари. 21.10 — Енгил атлетика бўйича халқаро мусобақа. СССР — АҚШ. **Учинчи программа.** 18.30 — ДУШАНБА КЎРСАТУВЛАРИ.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 22/VII да **Ойимқиз ва безори, Кармен-сюита** (Бир пардали балетлар).

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 22/VII да — **Парвона**.

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Анжелика ва қирол (2 серия)— «ЧАЙКА» (15.00, 20.30), «СПУТНИК» (17.00, 18.00, 20.00), «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (20.00).

Умидимиз денгизи — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (12.00, 14.00, 16.00, 18.00), ҲАМЗА номли (17.00, 19.00, 21.00).

Филлар — менинг дўстларим— (2 серия), (12.30, 16.00, 19.00), Темузе (10.30, 22.00) — НАВОИЙ номли.

Мангу севги — САНЪАТ САРОЙИ (10.30, 13.15, 16.00, 18.45, 21.45).

Қора шаҳзода —«ЎЗБЕКИСТОН», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ДРУЖБА» (жуфт соатларда, кундуз ва кечқурун), «ЧАЙКА» (11.00, 13.00, 18.00), «СПУТНИК» (11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 21.00), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (10.30, 14.30, 16.00, 20.45, 22.30).

Қизил мантия — «ДРУЖБА» (жуфт соатларда, кундуз ва кечқурун).

Олтин ўқ — «ВОСТОК» (жуфт соатларда, кундуз ва кечқурун).

Самовий саргузаштлар — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (12.00, 18.00).

Рам ва Шам — ҲАМЗА номли (11.00, 14.00).

Қорақум қўйнида — «МОСКВА» (10.00, 11.30, 13.00).

ЁЗГИ БИНОДА

Қора синглим учун оқ гуллар— «РАКЕТА».

Анжелика ва қирол (2 серия) — ТЕЛЬМАН номли.

ТОШКЕНТ АСАЛАРИЧИЛИК СОВХОЗИ

июль, август ва сентябрь ойларида итальян, карпат ва краина зотли она асалариларини ва асалари пакетларини

СОТАДИ

Ҳаваскор асаларичиларга асалари қутилари совхоз транспортида олиб бориб берилади.

Мурожаат учун адрас: Тошкент область, Орджоникидзе райони, Тузель қишлоқ Совети (Луначарский марказидан «Тузель» ёки «Чингелди» автобусларида борилади).

БАХТЛИ РАҚАМЛАР

СПОРТЛОТО

47, 28, 13, 24, 35, 45

Харьков шаҳрида 20 июлда ўтказилган «СПОРТЛОТО»нинг навбатдаги тиражида юқоридаги рақамларга ютуқ чиқди.

ЯНГИ ШЕЪРЛАР

ҒАЙРАТИЙ,
Ўзбекистон ССР халқ шоири.

ИШЧИ ЎЙЛАРИ

У тонг-ла цехларга қўярkан қадам,
Дастгоҳлар юзида ўйнайди шуъла.
Меҳнат тонги отди, албат бугун
ҳам
Ишчининг қалбида ижод, ғулғула.
Ғурур-ла боқади меҳнат тонгида,
Далалар ҳаёли билан бойланиб.
Бепоён водийлар кўзи ўнгида
Тонналар ўтади бир-бир айланиб.
Зеҳнидан ўтади не-не режалар,
Истиқбол ўйлари бермайди ором.

Тинчимас меҳнатни ўйлаган одам,
Баъзида кундузни улар кечага.
Дадил қўл уради темир, маъданга,
«Зангори кема»га ясайди қанот.
Борини бахш этар она-Ватанга,
Гўзалроқ бўлсин дер эртанги ҳаёт.
Чарх урар тонггача бетиним
дастгоҳ,
Кўнглини ёритар цехлар чироғи.
Ишчи чарчаш билмас, ишидан огоҳ
Қалбида жўш урар меҳр булоғи.

СУВЧИ

Сувчи кезар тонггача бедор,
Хаёлидай оқар кумуш сув.
Жилваланиб чопар беқарор,
Ой нурида мисоли кўзгу.
Ниҳолларнинг ташна лабини,
Қондирмайин топмас оромин.
Уфққача туташ картада
Текширади сувнинг маромин.
Кўк баргларни безаган шабнам,
Субҳ насими ўтмоқда елпиб.

Зумрад дала яшнаган бирам,
Ҳар тонг қуёш боқмоқда кулиб.
Ҳар бир томчи ҳаёт, зарурат
Ниҳолларга бахш этмоқда жон.
Ўтмасин дер, қимматли фурсат,
Кўзин тикар кенг уфқ томон.
Оқшомгача далани кезар,
Хаёлидай оқар кумуш сув.
Водий бўйлаб таралади нур,
Ой нурида мисоли кўзгу.

АСРЛАР ГУЛДАСТАСИ

Кошонага, вайронага тушди йўлим,
Розин айтди кекса чинор, жажжи ғунча.
Отелларда юраккинам дардга тўлиб,
Мижжа қоқмай тўлғанганман тонг отгунча.
Офтоб чиқиб ҳасратларни қувганида
Турфа рангга чулғанарди олам яна.
Гул япроғи, қиз дудоғи хандасидан
Тотли ҳислар ўйларимга ҳамдам яна
Чеҳраларга телмурардим шодлик излаб,
Қорачиққа тикилардим ахтариб нур.
Барно йигит, оппоқ жувон, қора қизлар.
Тавозеси юрагимга олий сурур.
Тоза гулга ўхшатардим мен уларни,
Рангларига такрор-такрор боқар эдим.
Яна қадим ташбеҳлардан тотиб маънин,
Сўнгсиз хаёл дарёсида оқар эдим.
...Дунёча кенг табиатнинг саховати,
Фақат боғлар, фақат тоғлар эҳсонимми?
Табиатнинг балқиб турган таровати,
Салобату шарофати инсони-ку!
У инсонни неча аср йўрғаклади,
Неча аср бўй-бастига берди оро.
Эзгуликка, ёруғликка етаклади,
Юрагига муҳаббатни айлади жо.
Довулларда чиниқтирди туйғусини,
Берди турли-турли жило, ранг ораста.
Мен ўйласам энди бизнинг ер юзини,
Кўз олдимга келар жонли бир гулдаста.
Унда ўзбек қўлларининг қадоқлари,
Рус ишчисин юзидаги тер шодаси,
Ҳинду араб қизин бодом қабоқлари,
Бири гулу бири шабнам ифодаси.
Она ҳаёт гулдастасин неча карра
Етилтирди кўз-кўз этиб жамолини.
Неча карра лекин гуллар қулган палла
Рақам этди тарих унинг заволини.
Қирқ биринчи йилнинг баҳор гуллари-чи,
Энди ёзнинг қучоғига кирганида
Энг етилган баргларига тушди қайчи,
Ғунчалари тиғ остида бурда-бурда.
Нега дейман баъзан содда бола каби,
Босолмайман юрагимнинг туғёнини
Саволларим шунча кўпки, мураккабки,
Минг боқсам ҳам кўролмайман поёнини.
Нега уруш уни ўчмас, нега қирғин,
Гулзор узра нега изғир ўқлар дайди.
Нега ҳасад ва қусумат бўлмас қувғин.
Нега эркни кўролмас кўз ўйилмайди?!
Жўн бўлса ҳам ушбу савол ўртар мани,
Ахир, олам насибаси ўт—чақинми?
Тинчлик билан бошлаб инсон калимани
Тинчлик билан тугатгувчи кун яқинми?
Одамларни гулдастага ўхшатдим ман,
Жоиз бўлса — бўлмаса ҳам таъбир агар.
Қўйиб берса дунё халқи ясан-тусан,
Бўй таратиб, куй таратиб гулдай яшар.
Сўзларимга кўзларимни гувоҳ этай,
Инсонларга инсон меҳрин туйганман кўп.
Гул ерига гулдай умрин беришга шай
Одамларни жон-жонимдан суйганман кўп.
Бугун яна сафардаман, ўйнар отим,
Қулоғимда яна олис эллар саси.
Бугун яна сафардаман, қўлда созим,
Йўлларимда асрларнинг гулдастаси.

Эркин САМАНДАРОВ.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.029, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26 ✦ ТЕЛЕФОНЛАР Эълонлар—338142, коммутатор — 330249 дан 330258 гача.

№ 171. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. Р. 01623